

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
"Απασχόληση και Επαγγελματική
Κατάρτιση 2000-2006"

Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης-
Κ.Π.Σ. (vo.4)

Αθήνα, 26 Νοεμβρίου 2001

Διαδικασία

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) ανέλαβε την έκδοση Γνώμης, για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση 2000-2006", με βάση το άρθρο 82 παρ. 3 του **Συντάγματος** και το άρθρο 4 του **Ν. 2232/1994**.

Η Ο.Κ.Ε. αποφάσισε την έκδοση Γνώμης για κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τρεις λόγους. **Πρώτον, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο της Ο.Κ.Ε., ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορεί να εκφραστεί επί διαφόρων κειμένων, όπως το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, είναι με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 2 του Ν. 2232/1994. Δεύτερον, η Ο.Κ.Ε. αναγνωρίζει ότι οι θέσεις που εκφράζονται στα διάφορα Επιχειρησιακά Προγράμματα και στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού, αποτελούν σημαντικές πολιτικές παρεμβάσεις, για τις οποίες απαιτείται και η άποψη της ελληνικής κοινωνίας - ανεξαρτήτως αν αυτές μπορούν να αλλάξουν - εφόσον έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τρίτον, η Ο.Κ.Ε. κρίνει ότι είναι απαραίτητες αυτές οι γνωμοδοτήσεις τώρα, για να έχει άποψη για τις αλλαγές που θα απαιτηθούν να γίνουν το 2003, στη διαδικασία της ενδιάμεσης αξιολόγησης του Κ.Π.Σ.**

Η Ο.Κ.Ε. συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Επιτροπές Παρακολούθησης του Γ' Κ.Π.Σ. με τακτικό και αναπληρωματικό μέλος και με σκοπό τη βελτιστοποίηση των θέσεων που θα εκφράσουν οι εκπρόσωποί της σε αυτές, έχει συστήσει ειδική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης για το Γ' Κ.Π.Σ. με Πρόεδρο τον κ. **Δημήτριο Πολίτη** και μέλη τους κ.κ. **Χαρά-**

λαμπο Κεφάλα, Ρένα Κουμάντου, Κωνσταντίνο Κόλλια, Νικόλαο Λιόλιο και Παναγιώτη Αλεξόπουλο. Ως εμπειρογνώμονες μετέχουν οι κ.κ. **Φωκίων Δεληγιάννης, Κατερίνα Μπατζελή και Γιώργος Ρωμανιάς.** Τον επιστημονικό συντονισμό έχουν οι επιστημονικοί συνεργάτες της Ο.Κ.Ε. Δρ. **Ματίνα Γιαννακούρου, Μαρία Ιωαννίδου** και Δρ. **Αθανάσιος Παπαϊωάννου.**

Ειδικότερα, για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση 2000-2006" συστήθηκε Επιτροπή με Πρόεδρο τον κ. **Χαράλαμπο Κεφάλα** και μέλη τους κ.κ. **Γεώργιο Γωνιωτάκη, Μιχάλη Κομνηνό, Εμμανουήλ Κοντοπάνο, Στέφανο Λαιμό, Διονύσιο Μαυροκέφαλο, Γεώργιο Μότσο, Κων/νο Παγκαρλιώτα και Θεόδωρο Σχινά.** Στην Επιτροπή Εργασίας συμμετείχαν ως εμπειρογνώμονες η κα **Αναστασία Κουτσιβίτου, Στέλεχος ΣΕΒ, ο κ. Βασίλης Παπαδόγαμβρος, Δ/ντής του ΚΕΚ του Ι.Ν.Ε./ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ και ο κ. Άρης Πλευράκης.** Τον επιστημονικό συντονισμό των εργασιών της Επιτροπής είχε η Επιστημονική Συνεργάτις της Ο.Κ.Ε. και Δρ. Νομικής, κα **Ματίνα Γιαννακούρου.**

Η Επιτροπή Εργασίας άρχισε τις εργασίες της στις 4/7/01, τις οποίες και ολοκλήρωσε σε τέσσερις (4) συνεδριάσεις. Η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στις 5/11/01.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητής ήταν ο κ. **Στέφανος Λαιμός,** κατόπιν ολοκλήρωσης της συζήτησης του θέματος στις συνεδριάσεις της **12ης και 26ης** Νοεμβρίου 2001 ενέκρινε το κείμενο που ακολουθεί, ως υπ' αριθμ. 64 Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανάπτυξη και Κοινωνική Συνοχή

Σε μία σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία, η επιτυχία μιας στρατηγικής οικονομικής ανάπτυξης εξαρτάται, κυρίως, από τη συμμετοχή του συνόλου των κοινωνικών και οικονομικών δυνάμεων στο σχεδιασμό, στην υλοποίηση και στον έλεγχο όλων των απαραίτητων μέτρων πολιτικής. Η κοινωνική συναίνεση, σε ένα σχέδιο οικονομικής ανάπτυξης, προϋποθέτει ότι αυτό διέπεται από τις αρχές της άμβλυσης των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Η μακροχρόνια και, συνεπώς, βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη δεν απαιτεί μόνο σεβασμό στο περιβάλλον και στις μελλοντικές γενιές, αλλά και άμβλυση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων, οι οποίες καθίστανται εφικτές σε ένα περιβάλλον οικονομικής ανάπτυξης και προόδου. Η εμπειρία έχει καταδείξει ότι η κοινωνική συναίνεση επί των προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση μακρόπνων σχεδίων οικονομικής ανάπτυξης. Προσπάθειες επιβολής συνολικών ή επί μέρους οικονομικών μέτρων και πολιτικών, που βρίσκουν αντίθετους τους κοινωνικούς εταίρους, έχουν περιορισμένες πιθανότητες επιτυχίας.

Η πορεία της οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδος, στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα, μπορεί να χαρακτηριστεί συνολικά ως επιτυχημένη, όσον αφορά στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής μεγέθυνσης (αύξηση του συνολικού και κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τελευταία δεκαετία έδειξε ότι οι κοινωνικοί εταίροι είναι σε θέση να συμβάλλουν ουσιαστικά στην επίτευξη εθνικών οικονομικών στόχων, όπως αυτόν της ένταξης της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης (Ο.Ν.Ε.).

Ο νέος στόχος, που πολύ σωστά πλέον τίθεται στη χώρα μας, **της σύγκλισης της οικονομίας μας με τις αναπτυγμένες**

οικονομίες των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να γίνει μέσα σε ένα πλαίσιο κοινωνικής συναίνεσης και αποδοχής, που ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της θα είναι και η άμβλυση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων, οι οποίες δημιουργήθηκαν στην πορεία ένταξης της χώρας μας στην Ο.Ν.Ε. και όχι μόνο εξ αιτίας αυτής. Επίσης, η συμμετοχή της Ελλάδος στην Ενιαία Ευρώπη θα πρέπει να συμβάλει στην αναβάθμιση της δημοκρατικής λειτουργίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με απώτερο σκοπό τη μεγαλύτερη αποδοχή από τους λαούς της.

Γ' Κ.Π.Σ. και Κοινωνικός Έλεγχος - Συμμετοχή

Η διαδικασία, που ακολουθήθηκε για το νέο αναπτυξιακό σχέδιο της χώρας της περιόδου 2000-2006, δείχνει ότι η ελληνική πολιτεία αρχίζει να λαμβάνει υπόψη της την ανάγκη της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό του προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Η συμμετοχή της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) με γνωμοδοτήσεις, στο στάδιο του συνολικού σχεδιασμού, ήταν πολύ σημαντική (βλέπε παρακάτω το σχετικό μέρος), αλλά δεν της ζητήθηκε και η ανάλογη συμμετοχή στα επί μέρους (τομεακά) προγράμματα ανάπτυξης. Ενθαρρυντική, όμως, είναι η συμμετοχή της Ο.Κ.Ε. στην υλοποίηση αυτού του προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, που για πρώτη φορά καθιερώνεται και θεσμικά σε όλα τα επίπεδα, 11 τομείς και 13 περιφέρειες. Το πιο σημαντικό από όλα είναι η καθιέρωση του δικαιώματος θεσμικού ελέγχου της διαδικασίας υλοποίησης αυτού του σχεδίου οικονομικής ανάπτυξης στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή, όπως πλέον έχει καθιερωθεί να ονομάζεται, το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Κ.Π.Σ.).

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης είναι ολοκληρωμένα διαρθρωτικά προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης και αποτελούν το βασικό εργαλείο της ευρωπαϊκής περιφερειακής και διαρθρωτικής πολιτικής. Χρηματοδοτούνται, κατά το ήμισυ περίπου, από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία και αποσκοπούν στη διεύρυνση των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας και στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών.

Το Γ Κ.Π.Σ., που υλοποιείται στο διάστημα 2000-2006, έχει στόχο την οικονομική και κοινωνική συνοχή, με κύριες προτεραιότητες την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και την παροχή ίσων ευκαιριών. Η συμβολή των κοινωνικών φορέων στην υλοποίηση του Γ Κ.Π.Σ., που αποτελεί τη σημαντικότερη ολοκληρωμένη αναπτυξιακή παρέμβαση για την Ελλάδα, τα επόμενα χρόνια, είναι επιβεβλημένη για τη διασφάλιση της ορθής και δημοκρατικής διαχείρισης και της αξιοποίησης των σημαντικότερων διαρθρωτικών, εθνικών και ιδιωτικών πόρων, που θα χρηματοδοτήσουν τα έργα του Γ Κ.Π.Σ.

Ο σχεδιασμός του Γ Κ.Π.Σ. έχει ενσωματώσει την εμπειρία της εφαρμογής των δύο πρώτων φάσεων διαρθρωτικών παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) (Α΄ και Β΄ Κ.Π.Σ.) και των μεταβολών που συντελέστηκαν στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, κατά τις φάσεις αυτές, και συνοδεύθηκε από διεργασίες μεταρρύθμισης των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων, με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής τους. Στο πλαίσιο αυτό, το Γ Κ.Π.Σ. χαρακτηρίζεται από τη διαμόρφωση νέων κανόνων, όσον αφορά στους στόχους παρεμβάσεων, τις κοινωνικές πρωτοβουλίες, τον προγραμματισμό

των παρεμβάσεων, καθώς και την εταιρική σχέση, την προσθετικότητα και αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των διαρθρωτικών πολιτικών.

Οι Τοποθετήσεις της Ο.Κ.Ε. για το Σχέδιο Γ Κ.Π.Σ.

Στην υλοποίηση του Γ Κ.Π.Σ. υπάρχει ιδιαίτερα σημαντική ενδυνάμωση του ρόλου των κοινωνικών φορέων, μέσω της διεύρυνσης του ορισμού της εταιρικής σχέσης. Με τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων, στον ορισμό της εταιρικής σχέσης, εκτός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του κράτους-μέλους, συμμετέχουν πλέον οι περιφερειακές και τοπικές αρχές, οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς και άλλοι αρμόδιοι οργανισμοί στις φάσεις σχεδιασμού, αξιολόγησης, παρακολούθησης και αποτίμησης κάθε δέσμης διαρθρωτικών παρεμβάσεων.

Στην Ελλάδα, η αναβάθμιση της συμμετοχής των κοινωνικών φορέων κατέστη εμφανής από τη φάση σχεδιασμού του Κ.Π.Σ., καθώς ακολουθήθηκε η πρακτική έκφρασης Γνώμης από πλευράς της Ο.Κ.Ε., αλλά και μεμονωμένων κοινωνικών φορέων σε διάφορες φάσεις προετοιμασίας του Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Π.Α.) 2000-2006. Στο πλαίσιο του θεσμού της Ο.Κ.Ε., οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν τις απόψεις τους και να εμπλακούν στις διαδικασίες κατάρτισης του Γ Κ.Π.Σ., συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση προτάσεων, για τον προσδιορισμό των διαρθρωτικών παρεμβάσεων. Η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα τοποθετηθεί, σχετικά με τις προκλήσεις-ευκαιρίες, που προκύπτουν από τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων και από την υλοποίηση του Γ Κ.Π.Σ. μέσα από σειρά Γνωμών που έχει εκδώσει¹:

¹ Για το πλήρες κείμενο των Γνωμών, που έχει εκδώσει, μέχρι σήμερα, η Ο.Κ.Ε., βλ. στην ιστοσελίδα της Ο.Κ.Ε. <http://www.oke.gr>

- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. “Ατζέντα 2000 - Διαρθρωτικά Ταμεία”, Γνώμη 26 / Φεβρουάριος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. “Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006. Μεταποίηση και Υπηρεσίες”, Γνώμη 30 / Απρίλιος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. “Συνοπτικό Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006”, Γνώμη 34/Αύγουστος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. “Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006”, Γνώμη 36 / Δεκέμβριος 1999.

Η Ο.Κ.Ε. κρίνει θετικά τους νέους προσανατολισμούς που προκύπτουν από τη μεταρρύθμιση των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων και ιδιαίτερα από την εγκατάλειψη του συστήματος συνδιαχείρισης των διαρθρωτικών σχεδίων και προγραμμάτων από τα εθνικά κράτη και την Ε.Ε. και την υιοθέτηση ενός νέου συστήματος, που χαρακτηρίζεται από την αποκέντρωση των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης, διασφάλισης της μέγιστης δυνατής διαφάνειας και από την αναβάθμιση της ευθύνης των κρατών, με ταυτόχρονη συμμετοχή των κοινωνικών φορέων.

Ειδικότερα, η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα εκφράσει την ικανοποίησή της, για τη μεταφορά αρμοδιοτήτων προς τα κράτη και για τη διεύρυνση του ορισμού της εταιρικής σχέσης με την επακόλουθη αναβάθμιση της συμμετοχής των κοινωνικών φορέων, που καλούνται πλέον να διαμορφώσουν τις συνιστώσες της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, σε όλο το φάσμα της οικονομικο-κοινωνικής δραστηριότητας.

Ιδιαίτερα κρίσιμη θεωρείται, από πλευράς Ο.Κ.Ε., η ανάγκη επίτευξης μεγίστης αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών πολιτικών. Βασική προϋπόθεση είναι η σύγκλιση των ευρωπαϊκών και εθνικών προ-

γραμμάτων και η μέγιστη προσπάθεια διασφάλισης των προϋποθέσεων πλήρους απορρόφησης των πόρων, αλλά και, κυρίως, της ορθολογικής αξιοποίησής τους με αναπτυξιακά κριτήρια.

Η Ο.Κ.Ε., αναγνωρίζοντας την κοινωνική σημασία μιας αναπτυξιακής προσπάθειας, που θα πρέπει να έχει ως στόχο την επίλυση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων προέβη στην έκδοση Γνωμών Πρωτοβουλίας για δύο πολύ σημαντικά ζητήματα, που είναι “Η Φτώχεια στην Ελλάδα” (Γνώμη 41 / Ιούλιος 2000) και “Το Δημογραφικό Ζήτημα” (Γνώμη 49 / Δεκέμβριος 2000). Οι δύο αυτές Γνώμες αποτελούν την αρχή διαμόρφωσης μιας βάσης θέσεων της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος για την κοινωνική διάσταση της αναπτυξιακής πορείας της ελληνικής οικονομίας.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί αυτονόητο ότι απώτερος σκοπός κάθε αναπτυξιακής προσπάθειας είναι η διαμόρφωση των απαραίτητων προϋποθέσεων κοινωνικής συνοχής, που εξασφαλίζεται μόνο όταν αμβλύνονται οι κοινωνικές ανισότητες. Συνεπώς, κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια θα πρέπει, άμεσα και έμμεσα, να διαμορφώνει τις απαραίτητες συνθήκες αύξησης της απασχόλησης, μείωσης της φτώχειας και αύξησης της κοινωνικής ευημερίας.

Η Ο.Κ.Ε., στη Γνώμη της για τη φτώχεια, είχε θέσει το όλο ζήτημα ως μέρος της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας. Συγκεκριμένα, είχε αναφέρει ότι το πρόγραμμα για την καταπολέμηση της φτώχειας δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας. Αντιθέτως, το πρόγραμμα κατά της φτώχειας είναι πολυσύνθετο και πρέπει να συνδέεται οργανικά με τις:

- επί μέρους εκφάνσεις της αναπτυξιακής πολιτικής,
- πολιτικές για τη γεωργική ανάπτυξη,

- (ενεργητικές και παθητικές) πολιτικές της αγοράς εργασίας,
- πολιτικές κοινωνικής ασφάλειας,
- πολιτικές εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης,
- πολιτικές υγείας,
- πολιτικές εναντίον του κοινωνικού αποκλεισμού,
- πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας, στέγασης και ενίσχυσης της παιδικής ηλικίας και της μητρότητας και
- περιφερειακές πολιτικές.

Γίνεται σαφές από το παραπάνω ότι όλα τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα, καθώς και όλα τα περιφερειακά προγράμματα για τα οποία καλείται να γνωμοδοτήσει η Ο.Κ.Ε., έχουν άμεση σχέση με το πρόβλημα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι πολιτικές παρέμβασης, που αναπτύχθηκαν στις δύο αυτές Γνώμες αποτελούν τη βάση στην οποία στηρίζονται οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. σε όλες τις Γνώμες της για τα επιχειρησιακά προγράμματα υλοποίησης του Γ΄ Κ.Π.Σ.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το Γ΄ Κ.Π.Σ., ανεξάρτητα από το αν είναι το τελευταίο πακέτο στήριξης ή όχι, αποτελεί τη μεγάλη ευκαιρία της Ελλάδος για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Επίσης, γνωρίζει ότι αλλάζουν σημαντικά τα δεδομένα στον πολιτικό και οικονομικό χάρτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ο.Κ.Ε., σε δύο Γνώμες της, είχε την ευκαιρία να τοποθετηθεί σε ζητήματα που αφορούν το μέλλον της Ευρώπης κι ακόμα εξέφρασε τις απόψεις της για το “**Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινωνικού Χώρου**” (Γνώμη 19 / Ιούλιος 1998) όπου, εκτός των άλλων, θεωρεί πολύ σημαντική την πολιτική μεταβίβασης των ει-

σοδημάτων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), ως εργαλείο άμβλυσης των κοινωνικών ανισοτήτων και, συνεπώς, μέρος μιας γενικότερης αναπτυξιακής προοπτικής. Στην ίδια Γνώμη, η Ο.Κ.Ε. επισήμανε το πρόβλημα που μπορεί να δημιουργηθεί από τη διεύρυνση, με την μετατόπιση του κέντρου βάρους από τις χώρες της νότιας Ευρώπης στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης. Το θέμα της διεύρυνσης κρίθηκε τόσο σημαντικό, που η Ο.Κ.Ε. θεώρησε χρήσιμο να εκφέρει Γνώμη “**Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης**”, (Γνώμη 46 / Οκτώβριος 2000). Στη Γνώμη αυτή, η Ο.Κ.Ε. τάχθηκε υπέρ της διεύρυνσης αλλά επεσήμανε ότι το “εγχείρημα της διεύρυνσης κρύβει πολλούς κινδύνους για τη σταθερότητα, την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ένωσης”. Η Ο.Κ.Ε., εκτός των άλλων, πρότεινε ότι η αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων προϋποθέτει ότι η Ε.Ε. θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τις εσωτερικές αναδιαρθρώσεις της. Το Γ΄ Κ.Π.Σ. αποτελεί χρήσιμο εργαλείο επίσπευσης αυτών των εσωτερικών αναδιαρθρώσεων.

Η Ο.Κ.Ε. συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Επιτροπές Παρακολούθησης του Γ΄ Κ.Π.Σ. Ειδικότερα, η συμμετοχή της Ο.Κ.Ε. στις εν λόγω Επιτροπές προβλέπεται στον Κανονισμό 1260/1999 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, οποίος εφαρμόστηκε με το ν. 2860/2000 άρθρο 14. Η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική και καταδεικνύει τον αποφασιστικό ρόλο των κοινωνικών και οικονομικών φορέων στη διαδικασία εφαρμογής του Προγράμματος, αφού οι Επιτροπές Παρακολούθησης έχουν την κύρια ευθύνη και τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της υλοποίησης. Με σκοπό τη βελτιστοποίηση των θέσεων που θα εκφράσουν οι εκπρόσωποί της σε αυτές, έχει συστήσει ειδική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης, κατά τα αναφερόμενα ανωτέρω στη Διαδικασία.

Για κάθε τομεακό πρόγραμμα, η Ο.Κ.Ε. έχει συστήσει Επιτροπή Εργασίας με σκοπό την έκδοση Γνώμης επί των κειμένων του Επιχειρησιακού Προγράμματος και του Συμπληρώματος Προγραμματισμού. Επίσης, έχει συσταθεί μία επιτροπή για την έκδοση Γνώμης για όλα τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα. Η πρόκληση για την Ο.Κ.Ε. και, γενικότερα για τους συμμετέχοντες στην εθνική προσπάθεια αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρει το Γ' Κ.Π.Σ., είναι μεγάλη, δεδομένου μάλιστα ότι αυτό αφορά σημαντικότερα κονδύλια σε κρίσιμους τομείς της ελληνικής οικονομίας.

Η Ο.Κ.Ε., μετά την συνταγματική κατοχύρωσή της (βλ. άρθρο 82 παράγραφος 3 του Συντάγματος), αποτελεί θεσμό, αποστολή του οποίου είναι "η διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της Χώρας και ιδίως για τις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής".

Σ' αυτό το πλαίσιο, η Ο.Κ.Ε. αποτελεί εκφραστή της θεσμοθετημένης ελληνικής κοινωνίας και θεωρεί ότι, εκφράζοντας το σύνολο των κοινωνικών εταίρων, έχει την από το νόμο υποχρέωση, αλλά, κυρίως, την υποχρέωση απέναντι στην ελληνική κοινωνία και πολιτεία, να τοποθετηθεί επί του πιο σημαντικού σχεδίου διαρθρωτικών παρεμβάσεων που είναι το Γ' Κ.Π.Σ.

Οι θέσεις της Ο.Κ.Ε. για την Απασχόληση και την Επαγγελματική Κατάρτιση

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει και κατά το παρελθόν γνωμοδοτήσει, είτε μετά από αίτημα της Κυβέρνησης, είτε με δική της πρωτοβουλία, για ζητήματα απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης. Οι Γνώμες αυτές είναι οι ακόλουθες:

- 1/1995 Γνώμη Πρωτοβουλίας, "Ανεργία-Απασχόληση".
- 4/1996 Γνώμη επί του Σ/Ν, "Μέτρα πολι-

τικής για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση".

- 8/1997 Γνώμη επί του Σχεδίου Π.Δ., "Διαδικασία για τον καθορισμό των προϋποθέσεων για τη νόμιμη διαμονή και εργασία των αλλοδαπών στην Ελλάδα, που δεν είναι υπήκοοι των Κρατών - μελών της Ε.Ε."
- 9/1997 Γνώμη επί του Σχεδίου Π.Δ., "Όροι, διαδικασία και προϋποθέσεις χορήγησης της Κάρτας Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας σε αλλοδαπούς".
- 13/1997 Γνώμη Πρωτοβουλίας, "Απασχόληση στον Αγροτικό Τομέα".
- 15/1998 Γνώμη επί του ΠρΣ/Ν, "Μέριμνα για την Απασχόληση Προσώπων Ειδικών Κατηγοριών".
- 17/1998 Γνώμη Πρωτοβουλίας, "Επαγγελματική Κατάρτιση".
- 38/2000 Γνώμη επί του Σ/Ν, "Μετανάστευση και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια".
- 44/2000 Γνώμη Πρωτοβουλίας, "Η Κατάρτιση στον αγροτικό τομέα".
- 48/2000 Γνώμη επί του Σ/Ν, "Πρωώθηση της Απασχόλησης και άλλες διατάξεις".
- 55/2001 Γνώμη επί του Σ/Ν, "Αναδιοργάνωση του ΟΑΕΔ και άλλες διατάξεις".
- 59/2001 Γνώμη Κ.Π.Σ., "ΕΠΕΑΕΚ 2000-2006".

Είναι χρήσιμο, πριν προχωρήσουμε σε μία παρουσίαση και αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση", να γίνει υπόμνηση των βασικών θέσεων που έχουν διατυπωθεί από την Ο.Κ.Ε. για τα θέματα αυτά.

Η Ο.Κ.Ε. υποστηρίζει οποιαδήποτε προσπάθεια καταπολέμησης της ανεργίας,

την οποία θεωρεί ως μείζον πρόβλημα, που απαιτεί συντονισμένη και μακροπρόθεσμη προσπάθεια. Για να είναι αποτελεσματική μία πολιτική αντιμετώπισης της ανεργίας πρέπει να συνδεθεί αναπόσπαστα με πολιτικές για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση.

Η Ο.Κ.Ε. έχει ταχθεί υπέρ επιμέρους πολιτικών, που έχουν ως στόχο:

- Να υλοποιήσουν τη χαρτογράφηση της ελληνικής αγοράς εργασίας και τον εκσυγχρονισμό των αρμόδιων υπηρεσιών.
- Να παράσχουν θεσμούς και κίνητρα για την αύξηση της απασχόλησης σε "ευπαθείς κατηγορίες".
- Να βελτιώσουν την κοινωνική προστασία των ανέργων.
- Να διευκολύνουν τον πρόσβαση των ανέργων στα πληροφοριακά δίκτυα για την αγορά εργασίας.
- Να ελέγξουν και να νομιμοποιήσουν την παράνομη εργασία, ιδιαίτερα την εργασία των αλλοδαπών.
- Να αναβαθμίσουν την ποιότητα του εργατικού δυναμικού, ιδιαίτερα μέσα από τη βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης.

Ειδικότερα, η Ο.Κ.Ε. έχει καταγράψει τις αδυναμίες της, μέχρι σήμερα, ακολουθούμενης πολιτικής στην επαγγελματική κατάρτιση και έχει επισημάνει τα εξής: έλλειψη συντονισμού, μη έγκαιρη πρόβλεψη των αναγκών της ελληνικής αγοράς εργασίας για τα προσεχή 10-15 χρόνια, μη προσδιορισμένη ύλη κατάρτισης, ανεπαρκές εκπαιδευτικό προσωπικό και ανυπαρξία αξιόπιστης μεθόδου αξιολόγησης των γνώσεων, που αποκτώνται κατά το στάδιο της κατάρτισης, καθώς και πιστοποίησης των εκπαιδευτών. Ως προς τα όργανα υλοποίησης της πολιτικής στην επαγγελματική κατάρτιση, έχει επισημανθεί ότι είτε δεν ενεργοποιούνται ποτέ, είτε ενεργοποιούμε-

να δεν συντονίζονται μεταξύ τους, με αποτέλεσμα η επαγγελματική κατάρτιση να γίνεται αποσπασματικά, ενώ δεν λείπουν και τα φαινόμενα γραφειοκρατίας. Παράλληλα, χωλαίνει πολύπλευρα το σύστημα της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και είναι εμφανής η απουσία ενιαίας καθολικής πολιτικής για την επαγγελματική κατάρτιση, που θα απευθύνεται στο σύνολο του πληθυσμού και όχι μόνο σε επί μέρους ομάδες, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα. Τέλος, σημαντικά είναι τα προβλήματα διάχυσης της πληροφόρησης στα θέματα αυτά, σχετικά με τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες χρηματοδότησης δράσεων κατάρτισης.

Σε επίπεδο προτάσεων για συγκεκριμένα μέτρα, η Ο.Κ.Ε. στην υπ' αριθ. 17 Γνώμη της (Ιούνιος 1998), έχει προτείνει:

α. Τη δημιουργία Εθνικής Επιτροπής επιτελικού χαρακτήρα με τριμερή και ισότιμη συμμετοχή των εκπροσώπων της Πολιτείας, των εργοδοτών και των εργαζομένων, και αντικείμενο τον ενιαίο σχεδιασμό των σχετικών πολιτικών κατάρτισης και την παρακολούθηση της υλοποίησής τους.

β. Προώθηση ενιαίας στρατηγικής επαγγελματικής κατάρτισης κατά τομέα παραγωγής (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή), με ιδιαίτερη μέριμνα για τους μικρομεσαίους και τους αυτοαπασχολούμενους.

γ. Σύνδεση της αρχικής κατάρτισης με τις διαφαινόμενες και καταγραφόμενες τάσεις της αγοράς.

δ. Σύνδεση και συσχέτιση της αρχικής με τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση μέσα από τη συνεργασία των Υπουργείων Εργασίας και Παιδείας.

ε. Θέσπιση ενός ευρύτερου συστήματος μαθητείας, ως της πλέον αποτελεσματικής μορφής προσαρμογής των γνώσεων στις ανάγκες της παραγωγής και των επιχειρήσεων.

στ. Δημιουργία ενιαίου συστήματος επαγγελματικής πιστοποίησης που να συντονίζεται και να υλοποιείται από ένα όργανο επιτελικού σχεδιασμού.

ζ. Ανάπτυξη ενιαίου συστήματος εκπαίδευσης των εκπαιδευτών.

η. Δημιουργία Τράπεζας Δεδομένων, η οποία θα συντονίζει, τόσο τα υπάρχοντα ηλεκτρονικά δίκτυα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, όσο και τη ροή της πληροφόρησης προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και κάθε ενδιαφερόμενο.

Οι θέσεις αυτές ενισχύθηκαν και συμπληρώθηκαν με προτάσεις πολιτικής και μέτρων, που εκφράσθηκαν στην Γνώμη υπ' αριθ. 44 για την "Κατάρτιση στον αγροτικό τομέα", ως εξής:

1. α. Αντιμετώπιση του αποσπασματικού χαρακτήρα των φορέων, που παρέχουν αγροτική κατάρτιση και προώθηση του προγραμματισμού και του συντονισμού των ενεργειών κατάρτισης σε κεντρικό επίπεδο, υπό την αιγίδα του Εθνικού Φορέα Επαγγελματικής Κατάρτισης, β. Επανασχεδιασμός της αγροτικής κατάρτισης και προσαρμογή της στις ιδιαιτερότητες του αγροτικού πληθυσμού, στον οποίο στοχεύει.
2. Οι παραπάνω δράσεις, που συνιστούν μία αναπόσπαστη ενότητα, πρέπει να παρέχονται σε αποκεντρωμένη βάση, ώστε να έχει ο κάθε αγρότης άμεση πρόσβαση στην πληροφόρηση, στην κατάρτιση και στη συμβουλευτική. Για το σκοπό αυτό η Ο.Κ.Ε. προτείνει να συσταθούν στο πλαίσιο των ΚΕ.Γ.Ε (που καλύπτουν γεωγραφικά σχεδόν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας), "Κέντρα Ολοκληρωμένης Υποστήριξης Αγροτών".
3. Σχεδιασμός μεθόδων εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, που θα είναι εξειδικευμένες για τον τομέα και θα λαμβάνουν υπόψη τις δυσκολίες τις οποίες αυτή η ομάδα-στόχος αντιμετωπίζει με τα εκ-

παιδευτικά προγράμματα που απαιτούν τη μακρόχρονη φυσική τους παρουσία, δημιουργία κινητών μονάδων ενημέρωσης και υποστήριξης, ειδικά στις ορεινές απομακρυσμένες περιοχές.

4. Ενίσχυση της συμμετοχής των κοινωνικών φορέων στα σχήματα κατάρτισης, έτσι ώστε αυτά να γίνουν περισσότερο αποτελεσματικά.
5. Επανακαθορισμός των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, με βάση το νέο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι αγρότες στον ευρύτερο χώρο της υπαίθρου (πολυδραστηριότητα, κ.λπ.), αλλά και την ανάγκη να αποδεχτούν την ιδέα της αλλαγής, με έμφαση στους νέους αγρότες.
6. Προώθηση εκπαίδευσης και στήριξη των γυναικείων πρωτοβουλιών στην ύπαιθρο, καθώς η απασχόληση των γυναικών όχι μόνον δημιουργεί ένα σημαντικό, συχνά, συμπληρωματικό εισόδημα για την αγροτική οικογένεια, αλλά συμβάλλει και στην εδραίωση της πεποίθησης μεταξύ των γυναικών ότι η ύπαιθρος μπορεί να προσφέρει νέες δυνατότητες, καθιστώντας τις έτσι συνηγόρους της παραμονής της αγροτικής οικογένειας στον τόπο της.
7. Επιτάχυνση διαδικασίας πιστοποίησης του αγροτικού επαγγέλματος (χορήγηση "Πράσινου Πιστοποιητικού").
8. Πρόβλεψη μέτρων και πόρων για την κατάρτιση των αλλοδαπών και άλλων ειδικών κατηγοριών αγροεργατών, που ενδεχόμενα απαιτούν μία πρόσθετη προσαρμογή για την ενίσχυση της δραστηριότητάς τους.

Οι θέσεις της Ο.Κ.Ε. της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Απασχόληση - Επαγγελματική Κατάρτιση

Α. Εκτός από την ελληνική Ο.Κ.Ε., και η Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε. έχει διατυπώσει απόψεις για τις κοινοτικές πολιτικές απασχόλησης. Πρόσφατες γνωμοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε., που σχετίζονται με το παραπάνω θέμα συνιστούν οι εξής:

- "Απασχόληση, οικονομική μεταρρύθμιση και κοινωνική συνοχή - Προς μια Ευρώπη της καινοτομίας και της γνώσης" CES 117/00.
- "Ευρωπαϊκός χάρτης των μικρών επιχειρήσεων" CES 204/00.
- "Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές της απασχόλησης των κρατών μελών το 2001" CES 1188/00.
- "Ενδιάμεση επισκόπηση των τριών διαδικασιών στις οποίες στηρίζεται η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση" CES 236/01.

B. Επίσης, η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. έχει εκδώσει μία σειρά Γνωμών, που αφορούν την επαγγελματική κατάρτιση:

- Γνωμοδότηση για το "Λευκό Βιβλίο για την εκπαίδευση και την κατάρτιση - Διδασκαλία και εκμάθηση προς την κοινωνία της γνώσης" (Ιούνιος 1996).
- Γνωμοδότηση για την "Εκθεση της Επιτροπής για την πρόσβαση στην επαγγελματική κατάρτιση στην Ευρωπαϊκή Ένωση" (Οκτώβριος 1997).
- Γνωμοδότηση για "τον Απολογισμό της συνέχειας που δόθηκε στο Λευκό Βιβλίο-Διδασκαλία και εκμάθηση: προς την κοινωνία της γνώσης" (Ιανουάριος 1998).
- Γνωμοδότηση για την "ανακοίνωση της Επιτροπής: η προώθηση της μαθητείας στην Ευρώπη" (Ιανουάριος 1998).
- Γνωμοδότηση για την "ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρω-

παϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: για μία Ευρώπη της Γνώσης" (Μάρτιος 1998).

- Γνωμοδότηση για την Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη θέσπιση δεύτερου σταδίου του προγράμματος δράσης της Κοινότητας στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης Leonardo da Vinci" (Οκτώβριος 1998).
- Γνωμοδότηση για το "Υπόμνημα σχετικά με τη δια βίου μάθηση" (Αύγουστος 2001).

Η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. προσυπογράφει απόλυτα τις κατευθυντήριες γραμμές², για την πολιτική απασχόλησης των κρατών μελών για το 2001, τις οποίες είχε και η ίδια τονίσει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της.

Ως προς τον πρώτο πυλώνα της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση, ο οποίος αφορά στην βελτίωση της απασχολησιμότητας, επισημαίνεται ότι ο γενικός στόχος που ορίστηκε κατά τη Σύνοδο Κορυφής της Λισσαβόνας θέτει αύξηση του ποσοστού απασχόλησης από το σημερινό 61% κατά μέσο όρο σε επίπεδο όσο το δυνατόν εγγύτερο του 70% το 2010, και αύξηση του ποσοστού απασχολούμενων γυναικών από το σημερινό 51% κατά μέσο όρο σε άνω του 60% το 2010. Η επίτευξη του στόχου αυτού συνεπάγεται για τα κράτη μέλη την αδιαμφισβήτητη ανάγκη για περισσότερες επενδύσεις για την επιμόρφωση των εργαζομένων και των ατόμων που αναζητούν εργασία, μέσω της συνεχούς κατάρτισης.

Στη Γνώμη Πρωτοβουλίας που εξέδωσε ενόψει της Συνόδου Κορυφής της Λισσαβόνας, η Ο.Κ.Ε. υπογραμμίζει ότι είναι ι-

² Οι κατευθυντήριες γραμμές επικεντρώνονται στο βασικό κινητήριο στόχο της πλήρους απασχόλησης, στην απαραίτητη δια βίου κατάρτιση, στην ενεργότερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία, στην ανάγκη για ισόρροπη εφαρμογή των διαφόρων σκελών και στην ανάγκη ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών.

διαίτερα σημαντικό να δοθεί στις γυναίκες μεγαλύτερη δυνατότητα πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες. Πρόκειται για ένα από τα πιο αποφασιστικά μέσα που θα συμβάλουν στην πρόοδο της ισότητας ευκαιριών στην κοινωνία της πληροφορίας.

Η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης οφείλεται, εν μέρει, στην αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των πιο ηλικιωμένων εργαζομένων. Η Ο.Κ.Ε. τονίζει την ανάγκη για μια πολιτική για τη διατήρηση της δια βίου απασχολησιμότητας και για την επιμόρφωση των μισθωτών άνω των 40 ετών και διαπιστώνει με ικανοποίηση τα θετικά μέτρα που προτείνει η Επιτροπή, μέτρα που αποσκοπούν στη θέσπιση εύκαμπτων σχημάτων εργασίας και στην ευαισθητοποίηση των εργοδοτών, όσον αφορά στις δυνατότητες των ηλικιωμένων εργαζομένων.

Επίσης, η Ο.Κ.Ε. υποστηρίζει πλήρως την πολιτική για την καταπολέμηση των διακρίσεων που παρακωλύουν την πρόσβαση κάποιων κοινωνικών κατηγοριών στην αγορά εργασίας.

Σε ό,τι αφορά στο δεύτερο πυλώνα, την ανάπτυξη δηλαδή της επιχειρηματικότητας, είναι γεγονός ότι βασικό στοιχείο μιας αποδοτικής πολιτικής της απασχόλησης αποτελεί η πολιτική "γένεσης" επιχειρήσεων. Η Ο.Κ.Ε. ωστόσο θεωρεί ιδιαίτερα ανασταλτικές τις διοικητικές διατυπώσεις και επιβαρύνσεις για την ίδρυση, αλλά και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων μέσα σε έναν κατά τα άλλα συνεχώς εντεινόμενο ανταγωνισμό. Πολύ περισσότερο δε για τις μικρές επιχειρήσεις - τις επιχειρήσεις του κλάδου των υπηρεσιών, τις επιχειρήσεις σε περιφέρειες με υψηλό επίπεδο ανεργίας - οι οποίες αποτελούν αναντικατάστατη πηγή θέσεων απασχόλησης.

Στον τομέα της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους (τρίτος πυλώνας), η Ο.Κ.Ε. υπογραμμίζει την ξεχωριστή προσοχή που

πρέπει να δοθεί από πλευράς των κρατών μελών και των κοινωνικών εταίρων, ο σημαντικός ρόλος των οποίων επίσης τονίζεται. Το ζητούμενο είναι η βελτίωση της σχέσης τεχνολογίας και οργάνωσης της εργασίας αφενός, και της χρησιμοποίησης των ανθρώπινων πόρων, αφετέρου. Η οργάνωση της εργασίας παραμένει, ακόμη, υπερβολικά εγκλωβισμένη στα παραδοσιακά σχήματα και εμποδίζει ή επιβραδύνει την αναγκαία προσαρμογή στις διακυμάνσεις της αγοράς. Οι νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσω της δημιουργίας εργασιακών δομών που θα ευνοούν τη συμμετοχή και τη συνεργασία των εργαζομένων και όπου το περιεχόμενο της εργασίας χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη εναλλαγή και υψηλές ποιοτικές απαιτήσεις. Παράλληλα, η προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων πρέπει να ενσωματώσει τις αλλαγές αξιών που εμφανίζονται στην κοινωνία. Τα συστήματα διακοπής της σταδιοδρομίας για οικογενειακούς λόγους, πίστωσης ωρών και μερικής απασχόλησης, για παράδειγμα, πρέπει να παραχωρήσουν τη θέση τους στην κοινωνική και οικογενειακή μέριμνα, καθώς και στην συνεχή κατάρτιση.

Στο πεδίο του τέταρτου πυλώνα, την ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών των δύο φύλων, η Ο.Κ.Ε. είναι ιδιαίτερα δεικτική ως προς την υπάρχουσα κατάσταση των κρατών μελών. Το συμπέρασμα της Συνόδου Κορυφής της Λισσαβόνας επιβάλλει τη βελτίωση της ισότητας ευκαιριών από κάθε άποψη και κυρίως, με τον ευκολότερο συμβιβασμό της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής μεταξύ άλλων και με τον καθορισμό ενός κριτηρίου αξιολόγησης των επιδόσεων, που θα σχετίζεται με τη βελτίωση των δομών παιδικής μέριμνας. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί, επίσης, ότι θα μπορούσε να είναι χρήσιμη η εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση της συγκεκριμένης εφαρμογής των οδηγιών για την ισότητα μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Επισημαίνεται τέλος, η σπουδαιότητα της καινοτομίας, κυρίως με την έννοια των κοινωνικών διαδικασιών. Για τους μηχανισμούς εφαρμογής των πολιτικών για την απασχόληση είναι, επίσης, σημαντικό να κατανοηθεί, ότι οι πολιτικές υλοποιούνται τελικά σε τοπικό επίπεδο. Παρά τη σημασία που αποδίδουν τα θεσμικά όργανα της Κοινότητας στη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στο γίνεσθαι της απασχόλησης, είναι γεγονός ότι η συμμετοχή αυτή δεν είναι ισομεγέθης σε όλα τα κράτη μέλη και ειδικότερα, όταν πρόκειται για την αξιολόγηση των Εθνικών Σχεδίων Δράσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όσο και οι εθνικές κυβερνήσεις πρέπει να δώσουν τη δυνατότητα στους κοινωνικούς εταίρους να διαδραματίσουν το θεμελιώδη ρόλο τους, ώστε να αποτραπεί ένας ανεπαρκής ή άκαιρος παρεμβατισμός και να τους ε-

πιτραπεί να αναλάβουν πλήρως τις ευθύνες τους στο πεδίο των αρμοδιοτήτων τους.

Η παρούσα Γνώμη της Ο.Κ.Ε. οργανώνεται σε πέντε μέρη, συμπεριλαμβανομένης και της παρούσας εισαγωγής. Στο Δεύτερο Μέρος παρουσιάζεται συνοπτικά το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Στο Τρίτο Μέρος γίνεται μία Γενική Αξιολόγηση του Προγράμματος. Στο Τέταρτο Μέρος γίνονται οι κατά μέτρο τοποθετήσεις και προτάσεις και στο Πέμπτο Μέρος διατυπώνονται τα τελικά Συμπεράσματα. Θα πρέπει εδώ να επισημανθεί ότι οι θέσεις της Ο.Κ.Ε., ανεξαρτήτως από τα εάν γίνουν αποδεκτές, αποτελούν μία συνεισφορά στον κοινωνικό διάλογο που θα πρέπει να διεξάγεται συνεχώς γύρω από το Γ Κ.Π.Σ. και με αυτό το σκεπτικό πιστεύει ότι μπορεί να συμβάλει στην αποτελεσματική εφαρμογή του.

Β. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 2000-2006"

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (στο εξής Ε.Π.) "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση" [απόφαση έγκρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ε (2001) 38/9-3-01] υλοποιεί ένα σημαντικό μέρος της στρατηγικής του Υπουργείου Εργασίας και της ελληνικής κυβέρνησης για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, τη νέα δεκαετία.

Κυρίαρχος στόχος του εξεταζόμενου Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η προώθηση της απασχόλησης και η άμβλυση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας, προς την κατεύθυνση:

α. της πρόληψης της ανεργίας και ιδιαίτερα της μακροχρόνιας,

β. της προώθησης της ισότητας των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, ιδιαίτερα για όσους απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό και

γ. της αύξησης της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο του ευρύτερου αυτού στόχου το Ε.Π. περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν ειδικότερα:

- στη βελτίωση της ικανότητας ένταξης στην αγορά εργασίας,
- στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας,
- στην ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων,
- στην προώθηση των ίσων ευκαιριών και
- στην ενίσχυση και αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας και της ποιότη-

τας των πολιτικών και των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δομείται σε 5 βασικούς Άξονες προτεραιότητας, με επιπρόσθετο Άξονα αυτόν της τεχνικής βοήθειας για την αποτελεσματική εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Συγκεκριμένα οι Άξονες αυτοί είναι:

1. Ανάπτυξη και προώθηση ενεργών Πολιτικών για την καταπολέμηση και την πρόληψη της ανεργίας, για την αποφυγή της μακροχρόνιας ανεργίας και τη διευκόλυνση της επανένταξης των μακροχρόνια ανέργων.

2. Προώθηση της ισότητας των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για όλους και ιδιαίτερα, για εκείνους που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.

3. Προώθηση και βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης και παροχής συμβουλών.

4. Ανάπτυξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας και προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού.

5. Βελτίωση της πρόσβασης και συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

6. Η τεχνική βοήθεια για την υποστήριξη της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Ως προς τους πόρους, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα έχει συνολικό κόστος 1.998, 895 εκατ. ΕΥΡΩ, εκ των οποίων η εθνική δημόσια δαπάνη ανέρχεται σε 472.223.796

ΕΥΡΩ, η κοινοτική συνδρομή σε 1.416, 671 εκατ. ΕΥΡΩ [εκ της οποίας 10 εκατ. ΕΥΡΩ αφορούν σε παρεμβάσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το 1.406, 671 εκατ. ΕΥΡΩ, αφορούν σε πόρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)] και η ιδιωτική συμμετοχή σε 110 εκατομμύρια ΕΥΡΩ.

Ως προς την κατανομή της δημόσιας δαπάνης ανά Άξονα Προτεραιότητας, ο Άξονας 1 αφορά στο 47,4% του συνολικού προϋπολογισμού, ο Άξονας 2 στο 16,3%, ο Άξονας 3 στο 2,8%, ο Άξονας 4 στο 23%, ο Άξονας 5 στο 9,3% και ο Άξονας Τεχνική Βοήθεια στο 1,2%.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ:

Άξονας Προτεραιότητας 1

Διαρθρώνεται σε 5 Μέτρα, τα οποία περιλαμβάνουν δράσεις και έργα υπέρ των ανέργων. Οι δράσεις αυτές εναρμονίζονται πλήρως με τον 1ο Πυλώνα της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την απασχόληση, ο οποίος αναφέρεται στη βελτίωση της ικανότητας ένταξης στην αγορά εργασίας.

Μέτρα:

1.1. Ενίσχυση των κτιριακών υποδομών (κτιριακές διαμορφώσεις και προμήθεια) των υπηρεσιών απασχόλησης, παρακολούθησης και υποστήριξης των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας. Το Μέτρο διαπνέεται πρωτίστως από τη φιλοσοφία της εξατομικευμένης προσέγγισης του προβλήματος της ανεργίας, μέσω των ΚΠΑ, η ενίσχυση των υποδομών των οποίων εντάσσεται στο μέτρο.

Στόχοι του μέτρου είναι: α) η ανάπτυξη υπηρεσιών συμβουλευτικής και καθοδήγησης, στη βάση της εξατομικευμένης παρέμβασης, κυρίως των ανέργων, αλλά και των εργοδοτών, β) παροχή ειδικής πληροφόρησης

και υποστήριξης σε όλους τους άνεργους, με έμφαση στις κοινωνικές κατηγορίες που αντιμετωπίζουν προβλήματα ένταξης στην αγορά εργασίας και γ) διευκόλυνση ένταξης και επανένταξης στην αγορά εργασίας των τοξικομανών κρατουμένων. Οι στόχοι υλοποιούνται με την κατάρτιση ατομικών σχεδίων δράσης για την καθοδήγηση των ανέργων.

1.2. Ενίσχυση του εξοπλισμού, της λειτουργίας ή και των δράσεων των υπηρεσιών απασχόλησης, παρακολούθησης και υποστήριξης των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας. **Στόχοι** του μέτρου είναι: α) η λειτουργία δικτύου δομών δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης, με στόχο την προληπτική, κυρίως, υποστήριξη σε εξατομικευμένη βάση και β) η παρακολούθηση των πολιτικών απασχόλησης και της αγοράς εργασίας και η στήριξη των δράσεων επιτελικών μηχανισμών, όπως το Συμβούλιο εμπειρογνομώνων πολιτικής απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης, η Εθνική Επιτροπή για τη σύνδεση αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και ο νέος φορέας που θα προκύψει από τη συγχώνευση ΕΠΑ και ΕΙΕ.

1.3. Ενίσχυση και αναβάθμιση παρεμβάσεων και ενεργειών υπέρ των ανέργων για την προσαρμογή των δεξιοτήτων τους, στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Το μέτρο **στοχεύει** στην ενίσχυση των προοπτικών απασχόλησης (αύξηση απασχολησιμότητας και προσαρμοστικότητας των ανέργων, αύξηση γυναικείας συμμετοχής στην αγορά εργασίας, πρόληψη και καταπολέμηση μακροχρόνιας ανεργίας), μέσω της αναβάθμισης της επαγγελματικής κατάρτισης (σύνδεση αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, ποιοτική αναβάθμιση, ένταξη νέων τεχνολογιών κ.λπ.), της διάγνωσης των αναγκών των επιχειρήσεων και της άμεσης σύνδεσης της κατάρτισης με τις ανάγκες της τοπικής αγοράς εργασίας.

1.4. Ενίσχυση και αναβάθμιση των προγραμμάτων προώθησης της απασχόλησης ανέργων (μέσω της ενίσχυσης των επιχειρήσεων για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και ενίσχυση ανέργων για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας με το πρόγραμμα STAGE).

1.5. Ανάπτυξη των δεξιοτήτων και προώθηση της απασχόλησης των ανέργων στους τομείς φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Το Μέτρο **στοχεύει** στην αξιοποίηση νέων κοιτασμάτων απασχόλησης, στην κατάρτιση και προώθηση ανέργων στην απασχόληση σε συγκεκριμένους τομείς και στην απόκτηση εργασιακής εμπειρίας.

Αναμενόμενα Αποτελέσματα³

- Πανελλαδική κάλυψη των αναγκών της ελληνικής αγοράς εργασίας, με δημιουργία και λειτουργία, μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου, 100 περίπου νέων Δημοσίων Υπηρεσιών Απασχόλησης (ΚΠΑ).
- Με τις ενέργειες κατάρτισης προβλέπεται να ωφεληθούν, κατά μέσο όρο, το 4%-5% περίπου του συνολικού ετήσιου αριθμού ανέργων. Καθ' όλη την προγραμματική περίοδο υπολογίζεται να καταρτισθούν 125.000 άνεργοι (το 34% περίπου του συνόλου των ανέργων).
- Με τις ενέργειες προώθησης της απασχόλησης, αναμένεται να τοποθετείται κάθε έτος σε νέες θέσεις απασχόλησης το 2,5% των ανέργων, με συνολικό αριθμό 65.400 τοποθετήσεις ανέργων (περίπου το 18% του συνόλου των ανέργων), καθ' όλη την προγραμματική περίοδο.
- Στους τομείς του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, εκτιμάται ότι θα ω-

φεληθούν συνολικά 155.000 άνεργοι, οι οποίοι θα αποκτήσουν αντίστοιχες δεξιότητες και θα προωθηθούν σε θέσεις απασχόλησης.

Άξονας Προτεραιότητας 2

Προώθηση της ισότητας ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για όλους και ιδιαίτερα, για εκείνους που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.

Μέτρα:

2.1. Υποστηρικτικές, προπαρασκευαστικές (προκατάρτιση), καθώς και συνοδευτικές ενέργειες προώθησης της ισότητας των ευκαιριών. Στόχοι του μέτρου είναι η κοινωνική και εργασιακή προετοιμασία και άρση των διακρίσεων, για τα άτομα των κοινωνικά ευπαθών ομάδων, που είναι: άτομα με αναπηρία, παλιννοστούντες, πρόσφυγες, μετανάστες, φυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες, ειδικές πολιτισμικές ομάδες (τσιγγάνοι-πομάκοι), ειδικές κατηγορίες γυναικών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, μακροχρόνια άνεργοι άνω των 45 ετών, πρώην χρήστες ουσιών ή άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης, οροθετικοί και λοιπές κατηγορίες ατόμων, που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

2.2. Προώθηση στην απασχόληση ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Στόχος του μέτρου είναι η ένταξη στην αγορά εργασίας ατόμων ευπαθών κοινωνικά ομάδων, μέσω των προγραμμάτων νέων θέσεων εργασίας και επιχορήγησης νέων ελευθέρων επαγγελματιών.

2.3. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις υπέρ ειδικών μειονεκτουσών ομάδων και υπέρ των ανέργων σε περιοχές ή σε τομείς υψηλής ανεργίας. Οι συγκεκριμένες παρεμβά-

³ Σύμφωνα με το ίδιο το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

σεις απευθύνονται σε άτομα με νοητική υστέρηση, με προβλήματα αισθητηρίων οργάνων, με ψυχικές ασθένειες που διαβιούν εκτός ιδρυμάτων, σε φυλακισμένους, σε άτομα με πολιτισμικές δραστηριότητες, σε πρώην χρήστες ουσιών, σε οροθετικούς, σε μακροχρόνια άνεργους άνω των 45 ετών κ.λπ. **Στόχοι** του μέτρου είναι: α) η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για τα άτομα των κοινωνικά ευπαθών ομάδων, που δεν είναι σε θέση να ενσωματωθούν εύκολα με το γενικό πληθυσμό των ανέργων, αλλά απαιτούν ειδική αντιμετώπιση, συνδυασμένη και σχετικά μακρόχρονη παρέμβαση, προκειμένου να αποκτήσουν τις προϋποθέσεις ένταξης τους στην αγορά, β) η ενσωμάτωση των ατόμων αυτών στον κοινωνικό ιστό, γ) η άμβλυση των αιτιών του αποκλεισμού στην αγορά εργασίας, δ) η τόνωση της ανάπτυξης σε τοπικό ή τομεακό επίπεδο, μέσω των ολοκληρωμένων προγραμμάτων που αφορούν σε άνεργους περιοχών ή τομέων υψηλής ανεργίας και ε) η πρόληψη και αντιμετώπιση της επέκτασης παθογενών κοινωνικών καταστάσεων και η συγκράτηση του εργατικού δυναμικού σε τοπικό επίπεδο.

Αναμενόμενα Αποτελέσματα ⁴

Για το σύνολο της προγραμματικής περιόδου προβλέπεται ότι ο εκτιμώμενος αριθμός ωφελούμενων από τις δράσεις του 2ου Άξονα θα είναι περί τα 58.000 άτομα (προκατάρτιση 18.000, συνοδευτικά μέτρα 40.000 και εξ' αυτών 5.100 νέες θέσεις εργασίας), εκ των οποίων οι νέοι θα προσεγγίσουν το 30% του συνόλου των ωφελούμενων και τα άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες το 9%.

Άξονας Προτεραιότητας 3

Ο Άξονας αυτός για την προώθηση και τη βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης και της παροχής συμβουλών αποτελείται

από ένα και μοναδικό Μέτρο, στο οποίο εντάσσονται όλες οι επιμέρους κατηγορίες πράξεων, που αφορούν στην πιστοποίηση, είτε πρόκειται για μονάδες, για φορείς, προγράμματα και εκπαιδευτές. Εντάσσεται, επίσης, και η δράση δημιουργίας και τυποποίησης εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης.

Στόχοι του μέτρου είναι: α) η βελτίωση της ποιότητας των φορέων που παρέχουν επαγγελματική κατάρτιση και των υποδομών (π.χ. ενίσχυση κριτηρίων πιστοποίησης), β) η βελτίωση του επιπέδου των εκπαιδευτών σε ενέργειες ΣΕΚ και η εξασφάλιση ενός μονίμου δικτύου εκπαιδευτών με υψηλά προσόντα και γ) η βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και η εξασφάλιση ειδικεύσεων, που απαιτεί η αγορά εργασίας (σύνδεση ΣΕΚ με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας σε ειδικότητες και προσόντα, μέσω της εμπλοκής των κοινωνικών εταίρων, σύνδεση των προγραμμάτων αρχικής κατάρτισης με τα προγράμματα της συνεχιζόμενης, θέσπιση αρχών και προδιαγραφών, βάσει των οποίων θα πιστοποιούνται τα εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης).

Αναμενόμενα αποτελέσματα ⁵

Αναμένεται να προκύψουν 700 πιστοποιημένοι φορείς υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης, συνολικής δυναμικότητας περίπου 50.000 θέσεων καταρτιζομένων, ενώ ο συνολικός αριθμός πιστοποιημένων εκπαιδευτών υπολογίζεται να ανέλθει, περίπου, στα 10.000 άτομα. Τέλος, θα προκύψουν 500 πιστοποιημένα στελέχη συνοδευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών.

Άξονας Προτεραιότητας 4

Αφορά στην ανάπτυξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας και προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού, τόσο

⁴ Σύμφωνα με το ίδιο το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

⁵ Σύμφωνα με το ίδιο το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

του ιδιωτικού, όσο και του δημόσιου τομέα, στις σύγχρονες απαιτήσεις.

Σε όλα τα μέτρα λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών, σε επιμέρους προγράμματα που θα προωθηθούν σε συνδυασμό και με άλλα μέτρα, που ήδη εφαρμόζονται και έχουν θετικές επιπτώσεις, όπως το ολοήμερο σχολείο, τα κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών κ.λπ.

Μέτρα:

4.1. Ενίσχυση ανέργων για αυτοαπασχόληση και σύσταση νέων επιχειρήσεων.

Πρωταρχικός **στόχος** του μέτρου είναι η πρόληψη, αλλά και η καταστολή της ανεργίας, μέσω της παροχής κινήτρων σε εκείνους τους ανέργους που επιλέγουν την αυτοαπασχόληση, δηλαδή τη δημιουργία δικής τους ατομικής επιχείρησης, ως διέξοδο από την ανεργία.

4.2. Ενίσχυση και υποστήριξη της συμμετοχής των αυτοαπασχολούμενων σε προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους.

Στόχος του μέτρου είναι η ενίσχυση των δεξιοτήτων ενός μεγάλου μέρους αυτοαπασχολούμενων, επαγγελματιών και ιδιοκτητών πολύ μικρών επιχειρήσεων του πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας.

4.3. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων στις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα.

Στόχος του μέτρου είναι η ενίσχυση και η διευκόλυνση της πρόσβασης σε προγράμματα βελτίωσης των δεξιοτήτων των

εργαζομένων σε μικρές, κατά προτεραιότητα, επιχειρήσεις, οι οποίες κατά κανόνα αντιμετωπίζουν και τα μεγαλύτερα προβλήματα προσαρμογής και ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών στην παραγωγική και διοικητική λειτουργία τους.

4.4. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα. Το Μέτρο αυτό περιλαμβάνει δύο υπο-Μέτρα, από τα οποία το πρώτο αφορά σε εργαζόμενους στους τομείς πολιτισμού και του περιβάλλοντος και το δεύτερο τους εργαζόμενους του δημοσίου τομέα γενικότερα.

Στόχοι του μέτρου είναι: α) η ανάπτυξη της προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού στο δημόσιο τομέα, β) η αναβάθμιση των δεξιοτήτων των δημοσίων υπαλλήλων και γ) η βελτίωση της ποιότητας υπηρεσιών προς τον πολίτη.

Αναμενόμενα αποτελέσματα⁶

Εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν περίπου 40.000 νέες επιχειρήσεις από άνεργους, με ποσοστό βιωσιμότητας 60% μετά το πέρας της χρηματοδότησης.

Όσον αφορά στην πρόσβαση στα προγράμματα κατάρτισης οι εργαζόμενοι που θα ωφεληθούν εκτιμώνται σε 20.000 άτομα, ενώ για τους αυτοαπασχολούμενους ο αντίστοιχος αριθμός εκτιμάται ότι θα φθάσει στις 70.000 άτομα. Για τους εργαζόμενους του Δημόσιου τομέα, εκτιμάται ότι θα λειτουργήσουν περίπου 100.000 θέσεις κατάρτισης.

Άξονας προτεραιότητας 5

Ο εν λόγω άξονας θα χρηματοδοτήσει ενέργειες για τη βελτίωση της πρόσβασης

⁶ Σύμφωνα με το ίδιο το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

και της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Μέτρα:

5.1. Θετικές δράσεις για την ισότητα των ευκαιριών, μεταξύ ανδρών και γυναικών στις ΜΜΕ και τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Στόχος του μέτρου είναι η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, μεταξύ ανδρών και γυναικών, η ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην ανέλιξη, στην επαγγελματική ιεραρχία και στην ανάληψη θέσεων ευθύνης στην εσωτερική αγορά εργασίας των επιχειρήσεων, η συμμετοχή των γυναικών σε προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης και η διευκόλυνση στο συνδυασμό απασχόλησης στο σπίτι και στην αγορά εργασίας.

5.2. Βελτίωση ή/και συμπλήρωση/επέκταση υποδομών και στήριξη της λειτουργίας των Μονάδων και Υπηρεσιών εξυπηρέτησης παιδιών, ηλικιωμένων και λοιπών πληθυσμιακών ομάδων που χρήζουν ιδιαίτερης φροντίδας καθώς και υπηρεσιών στήριξης γυναικών.

5.3. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις υπέρ των γυναικών (εξειδικευμένη κατάρτιση, συμβουλευτική, απόκτηση εργασιακής

εμπειρίας, επιχειρηματικότητα, δίκτυα, ευαισθητοποίηση, πληροφόρηση φορέων και δομών). **Στόχος** του μέτρου είναι η ολοκληρωμένη προσέγγιση του θέματος για την ισότητα των δύο φύλων και η δημιουργία προϋποθέσεων διάγνωσης, μελέτης και σχεδιασμού συνολικών παρεμβάσεων υπέρ των γυναικών, με σκοπό την ένταξη και υποστήριξή τους στην αγορά εργασίας.

Αναμενόμενα αποτελέσματα ⁷

Εκτιμάται ότι μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου, το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών θα αυξηθεί κατά περίπου 5 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ οι δράσεις του Άξονα θα συμβάλουν στη μείωση του ποσοστού ανεργίας των γυναικών κατά 7 μονάδες. Παράλληλα, θα δημιουργηθούν 70 περίπου νέες δομές, ενώ θα ενισχυθεί η λειτουργία των υφισταμένων δομών εξυπηρέτησης παιδιών, ηλικιωμένων και λοιπών πληθυσμιακών ομάδων που χρήζουν φροντίδας.

Η Γνώμη που ακολουθεί προβαίνει καταρχήν σε μία Γενική Αξιολόγηση του συνόλου του Προγράμματος, στη συνέχεια διατυπώνει απόψεις και προτάσεις ανά άξονα προτεραιότητας και ανά μέτρο, κλείνοντας με τελικές διαπιστώσεις - συμπεράσματα.

⁷ Σύμφωνα με το ίδιο το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

Γ. ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το Ε.Π. "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση" εντάσσεται δομικά στον άξονα "Ανθρώπινοι Πόροι" του Γ' ΚΠΣ και συμπληρώνει το Ε.Π. "Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση", για το οποίο η Ο.Κ.Ε. έχει εκδώσει σχετική Γνώμη (υπ' αριθμ. 59/2001). Με τα δύο προγράμματα, αλλά και με δράσεις που περιλαμβάνονται στα Ε.Π. "Κοινωνία της Πληροφορίας", "Υγεία-Πρόνοια", "Ανταγωνιστικότητα", καθώς και στα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Π.Ε.Π.), οργανώνονται οι παρεμβάσεις για την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων στη χώρα μας.

Το εν λόγω Ε.Π. εκφράζει τη φιλοσοφία ότι η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο αποτελεί βασικό συντελεστή μακροπρόθεσμης οικονομικής ανάπτυξης, καθοριστικό στοιχείο της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και ουσιαστική προϋπόθεση για την αύξηση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας. Πριν προχωρήσουμε σε μία συνολική θεώρηση του Προγράμματος (Β) κρίνεται σκόπιμη μία παρουσίαση της κοινοτικής και της εθνικής πολιτικής για την απασχόληση, των οποίων την υλοποίηση προωθεί το συγκεκριμένο Ε.Π. (Α).

Α. Το Πλαίσιο Πολιτικής του Προγράμματος

Το στρατηγικό πλαίσιο και το πλαίσιο πολιτικής του Προγράμματος καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση (Ε.Σ.Α.) (Α1α) και τον κατεξοχήν χρηματοδοτικό μηχανισμό στήριξής της, δηλαδή το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Α1β). Με το συγκεκριμένο Πρόγραμμα υλοποιείται το μεγαλύτερο τμήμα της Εθνικής πολιτικής για την απασχόληση (Α2), για την επόμενη δεκαετία, όπως καθορίζεται από τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση (Α2α) και την Κοινωνική Ενσωμάτωση (Α2β).

Α1. Το Κοινωνικό Πλαίσιο Πολιτικής του Προγράμματος

Α1α. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση

Με την εισαγωγή ενός νέου τίτλου για την Απασχόληση, η Συνθήκη του Άμστερνταμ που υπογράφηκε το 1997 και τέθηκε σε ισχύ το 1999 αποτέλεσε ορόσημο για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (Ε.Σ.Α.), θέτοντας τη νομική βάση για το συντονισμό των πολιτικών απασχόλησης στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι νέες διατάξεις του τίτλου της Συνθήκης για την Απασχόληση τέθηκαν σε εφαρμογή στην Ευρωπαϊκή Σύνοδο Κορυφής για την Απασχόληση που έγινε στο Λουξεμβούργο στις 21 και 22 Νοεμβρίου 1997. Το Συμβούλιο δρομολόγησε την αποκαλούμενη "Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση (Ε.Σ.Α.)" ή "Διαδικασία του Λουξεμβούργου", εγκρίνοντας τέσσερις κατευθυντήριες γραμμές (πυλώνες): την ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος, τη βελτίωση της ικανότητας επαγγελματικής ένταξης, την ενθάρρυνση της ικανότητας προσαρμογής των επιχειρήσεων και των εργαζομένων και την ενίσχυση των πολιτικών ισότητας ευκαιριών ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας.

Μετά το Λουξεμβούργο οι βασικές κατευθύνσεις της Ε.Σ.Α. παρέμειναν οι ίδιες, δόθηκε όμως έμφαση σε συγκεκριμένες πτυχές από σημαντικές Συνόδους Κορυφής και συγκεκριμένα της Λισσαβόνας (Μάρτιος 2000), της Νίκαιας (Δεκέμβριος 2000) και της Στοκχόλμης (2001). Η Σύνοδος της Λισσαβόνας ασπάστηκε την πλήρη απασχόληση ως πρωταρχικό στόχο της πολιτικής απασχόλησης της Ε.Ε. και τάχθηκε

υπέρ της αύξησης του ποσοστού απασχόλησης από 62,2% το 1999 στο 70% έως το 2010 (και 60% τουλάχιστον για τις γυναίκες). Το Συμβούλιο αυτό απέδωσε, εξάλλου, μεγάλη προτεραιότητα στη δια βίου μάθηση, ως βασικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Γενικότερα, η Λισσαβόνα υπογράμμισε την ανάγκη για "στρατηγική", η οποία να μη συνίσταται μόνο στην αύξηση των θέσεων απασχόλησης (ποσοτική διάσταση), αλλά και στη δημιουργία καλύτερων θέσεων εργασίας (ποιοτική διάσταση).

Το Συμβούλιο της Νίκαιας (Δεκέμβριος 2000) εμβάθυνε, διεύρυνε και επεξέτεινε τον παραπάνω προβληματισμό, προτείνοντας την εισαγωγή κοινών κοινωνικών δεικτών, προκειμένου να καταστεί δυνατή η μέτρηση της προόδου στον κοινωνικό τομέα. Λίγους μήνες νωρίτερα, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σάντα Μαρία ντα Φέϊρα της 18ης Ιουνίου 2000, οι κοινωνικοί εταίροι είχαν κληθεί να διαδραματίσουν προεξάρχοντα ρόλο στην υλοποίηση και παρακολούθηση των κατευθυντηρίων αρχών για την απασχόληση, που εξαρτώνται από αυτούς.

Για να ενσωματώσει τα συμπεράσματα της Λισσαβόνας και της Φέϊρα, στις κατευθυντήριες γραμμές 2001, η Επιτροπή ενέκρινε ένα εισαγωγικό οριζόντιο τμήμα, στο οποίο αναφέρεται ο στρατηγικός στόχος της πλήρους απασχόλησης εντασσόμενος σε μία κοινωνία βασισμένη στη γνώση.

Για να επιτευχθεί ο στόχος της πλήρους απασχόλησης, τα κράτη καλούνται να εντάξουν τα μέτρα τους για την υλοποίηση των κατευθυντηρίων γραμμών, στο πλαίσιο των τεσσάρων αξόνων, σε μία *συνεκτική γενική στρατηγική*, η οποία περιλαμβάνει 5 οριζόντιους στόχους:

1. Βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης και παροχή κινήτρων σε όλους όσους

είναι πρόθυμοι να αναλάβουν μία αμειβόμενη εργασία με σκοπό την επίτευξη του στόχου της πλήρους απασχόλησης.

2. Ανάπτυξη περιεκτικών και συνεκτικών στρατηγικών για τη δια βίου μάθηση, έτσι ώστε να βοηθήσουν τους ανθρώπους στην απόκτηση και ενημέρωση των δεξιοτήτων που χρειάζονται για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής.

3. Ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου με τους κοινωνικούς εταίρους για την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τις επακόλουθες ενέργειες της στρατηγικής για την απασχόληση: γίνεται αποδεκτό ότι οι κοινωνικοί εταίροι φέρουν την κύρια ευθύνη για την υλοποίηση των πολιτικών απασχόλησης.

4. Ανάπτυξη κοινών (Επιτροπής και κρατών-μελών) ποσοτικών δεικτών, ώστε να αξιολογηθεί δεόντως η πρόοδος σε όλους τους άξονες και να ενισχυθεί ο καθορισμός συγκριτικών στοιχείων και ο εντοπισμός των παραδειγμάτων ορθής πρακτικής.

Στη Σύνοδο Κορυφής της Στοκχόλμης, ένα χρόνο μετά τη Λισσαβόνα, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις συμφώνησαν να θέσουν αμεσότερους στόχους και υιοθέτησαν ως ενδιάμεσο σταθμό το 2005, με στόχο ο συνολικός δείκτης απασχόλησης να έχει προσεγγίσει το 67% και για τις γυναίκες το 57%. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται η ταχύτερη δυνατή αύξηση της απασχόλησης στην ευρωπαϊκή οικονομία, με ιδιαίτερη έμφαση στην ισότιμη συμμετοχή γυναικών. Οι ευρωπαίοι Υπουργοί επανέλαβαν την άγκυρα για "καλύτερες θέσεις εργασίας". Το ζήτημα της ποιότητας των συνθηκών εργασίας προτίθεται να επαναφέρει και η βελγική προεδρία, στο τέλος του 2001, προτείνοντας την εισαγωγή ευρωπαϊκών δεικτών μέτρησης της ποιότητας της εργασίας.

A1β. Η σύνδεση του Ε.Κ.Τ. με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση

Με τη μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων το 1999, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) ανέλαβε νέο ρόλο στην ενίσχυση της Ε.Σ.Α. και στα συνδεδεμένα με αυτήν Ε.Σ.Δ.Α. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων του ΕΚΤ δίνεται εφεξής έμφαση στην *προληπτική δράση*, με στόχο να αποφευχθεί η είσοδος και η παραμονή ατόμων στη μακροχρόνια ανεργία, με την παροχή ενός σημείου ένταξης (επανεένταξης) στην αγορά εργασίας και όχι απλώς ενός δικτύου ασφαλείας.

Το Ε.Κ.Τ. έχει πλέον καταστεί κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο της Ε.Ε. για την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων. Τα νέα προγράμματα του Ε.Κ.Τ. για την περίοδο 2000-2006, διοχετεύουν σημαντικούς πόρους στα κράτη μέλη για τη στήριξη των εθνικών πολιτικών τους για την απασχόληση, αλλά και για τη στήριξη της Ε.Σ.Α. Είναι εξάλλου προσανατολισμένα στη μετατροπή των παθητικών σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, στη δια βίου μάθηση, στην ισότητα των φύλων, στην κοινωνική ένταξη περιθωριοποιημένων ομάδων και στην ευρύτερη πρόσβαση στις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας.

A2. Το Εθνικό Πλαίσιο Πολιτικής του Προγράμματος

A2α. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση (Ε.Σ.Δ.Α)

Το Ε.Σ.Δ.Α. αποτελείται από 4 κεντρικούς πυλώνες (I. Βελτίωση της Απασχολησιμότητας, II. Ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος, III. Ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων του και IV. Ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών) και 18 κατευθυντήριες γραμμές, βάσει των οποίων η Ελλάδα, όπως και κάθε

κράτος μέλος της Ένωσης, σχεδιάζει ετησίως τις επί μέρους πολιτικές της για την αύξηση της απασχόλησης.

Για το έτος 2001 το Ε.Σ.Δ.Α. αναφέρει ότι για πέμπτη συνεχή χρονιά η ανάπτυξη στην Ελλάδα αναμένεται υψηλότερη από το μέσο όρο της Ε.Ε. (μέσος όρος 1997-2000 για την Ελλάδα 3,5% έναντι της Ε.Ε. 2,7%), γεγονός που οφείλεται στην αύξηση των επενδύσεων, στη δημοσιονομική εξυγίανση και στον περιορισμό του δημοσιονομικού ελλείμματος. Η ελληνική οικονομία προβλέπεται να αυξάνει με δυναμικούς ρυθμούς, σε συνδυασμό με χαμηλό πληθωρισμό και με δημοσιονομική πολιτική συμβατή προς το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι παρά την αύξηση της απασχόλησης (κατά μέσο όρο 3% κατά την τελευταία τριετία), το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε ελάχιστα και δεν ήταν αρκετό για να καλύψει την αύξηση του εργατικού δυναμικού και να μειώσει διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής αγοράς εργασίας που παραμένουν σταθερά, όπως:

- Χαμηλό ποσοστό απασχόλησης 55,6% έναντι του κοινοτικού μέσου όρου 63,3%.
- Υψηλό ποσοστό ανεργίας 11,1% με διατήρηση του υψηλού ποσοστού ανεργίας των νέων και των γυναικών.
- Διατήρηση της ανισότητας μεταξύ των φύλων στην απασχόληση, η οποία εκτιμάται ως η υψηλότερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Αύξηση του ποσοστού μακροχρόνιας ανεργίας, που κατατάσσει την Ελλάδα στην πρώτη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η Ελλάδα κατέχει την προτελευταία θέση στην επαγγελματική κατάρτιση ανάμεσα στα υπόλοιπα κράτη της Ε.Ε.,

με 14%⁸, ενώ η δια βίου κατάρτιση στη χώρα μας αφορά μόνο στο 1,1 % των εργαζομένων ηλικίας 25-64 ετών (έναντι μέσου ποσοστού στην Ευρώπη των 15: 8,4%)⁹.

Σε αυτό το πλαίσιο οι κοινοτικές συστάσεις¹⁰ επαναλαμβάνουν τις περιοχές μεγίστης προτεραιότητας, όπου πρέπει να γίνουν συστηματικές προσπάθειες της Ελλάδας για βελτιώσεις στην αγορά εργασίας, οι οποίες συνοπτικά έχουν ως εξής:

- Ανάγκη εκσυγχρονισμού των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης, ο οποίος έχει καθυστερήσει σημαντικά.
- Εισαγωγή ενεργών και προληπτικών πολιτικών καταπολέμησης της μακροχρόνιας ανεργίας και της ανεργίας των νέων (να διασφαλιστεί ότι μέχρι το 2002 κάθε νέος θα έχει δυνατότητα για μία καινούρια αρχή πριν συμπληρώσει 6 μήνες ανεργίας και κάθε ενήλικας πριν συμπληρώσει 12 μήνες).
- Αύξηση συμμετοχής εργατικού δυναμικού στην απασχόληση (με στόχο την πλήρωση του στόχου της Λισσαβόνας για πλήρη απασχόληση) - ειδικότερο πρόβλημα εμφανίζεται με τους μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενους/μετανάστες και άλλες εθνικές μειονότητες.
- Δεξιότητες και δια βίου μάθηση (στο πλαίσιο της συνεκτικής στρατηγικής της δια βίου μάθησης που έθεσαν οι κατευθυντήριες αρχές για το 2001, στις οποίες δεν έχουν ακόμα ανταποκριθεί τα κράτη μέλη).
- Ίσες ευκαιρίες μεταξύ γυναικών και ανδρών, που αν δεν διασφαλιστούν επιδρούν αρνητικά στην επίτευξη του στόχου της πλήρους απασχόλησης (ειδικότερες συστάσεις στον τομέα της φύλαξης των παιδιών).
- Αν και οι κατευθυντήριες αρχές προσκαλούν τις κυβερνήσεις και τους κοινωνικούς εταίρους να υιοθετήσουν την προσέγγιση της εταιρικής σχέσης (δηλαδή τη στενή συνεργασία και το διάλογο για την προετοιμασία και την εφαρμογή των πολιτικών), με στόχο τη βελτίωση του επιπέδου και της ποιότητας της απασχόλησης, αυτό δεν έχει επιτευχθεί ολοκληρωτικά.

Τέλος, σημαντικές για τον καθορισμό της εθνικής πολιτικής για την απασχόληση είναι οι έννοιες κλειδιά, στις οποίες θα βασιστούν οι κατευθυντήριες αρχές της Ε.Ε. για το 2002:

- *Ποιότητα εργασίας* (περισσότερες και καλύτερες θέσεις στην Ευρώπη) σε συνέχεια της Συνόδου Κορυφής της Στοκχόλμης και της Ανακοίνωσης της Επιτροπής για την ποιότητα [COM (2001) 313].
- *Ποσοτικοποίηση των στόχων και εισαγωγή νέων στόχων για ποσοστά απασχόλησης* συνολικής και γυναικείας, όπως καθορίστηκαν στη Στοκχόλμη (με περίοδο αναφοράς το 2005) και για την επίτευξη συμμετοχής κατά 50% στην απασχόληση των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων (ηλικίας 55-64) μέχρι το 2010.

⁸ Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα (2000) του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας, όπου πρώτη κατατάσσεται η Φινλανδία με 55% και στην τελευταία θέση η Πορτογαλία με 12%.

⁹ Στις χώρες της Ε.Ε. το αντίστοιχο ποσοστό είναι της τάξεως του 21% στη Βρετανία και στη Σουηδία, 20% στη Δανία, 19,6% στη Φινλανδία, 15,6% στην Ολλανδία, 7,8% στην Αυστρία, 6,8% στο Βέλγιο, 5,2% στην Ιταλία και στην Ιρλανδία, 5,2 % στη Γερμανία, 4,9% στην Ισπανία, 4,8% στο Λουξεμβούργο, 3,3% στην Πορτογαλία και 2,8% στη Γαλλία (Πηγή: EUROSTAT).

¹⁰ http://europa.eu.int/comm/employment_social/empl&esf/news/emplpack2001_en.htm

- Ενθάρρυνση *κινητικότητας* εργαζομένων στις νέες ανοιχτές ευρωπαϊκές αγορές εργασίας, που τονίστηκε στη Στοκχόλμη και σε πρόσφατη Ανακοίνωση της Επιτροπής [COM (2001) 116].
- *Εξάλειψη μισθολογικών ανισοτήτων* μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- Εισαγωγή δεικτών ποιότητας.

A2β. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση 2001-2003

Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής αποτελεί κεντρικό στοιχείο της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Το Συμβούλιο αναγνώρισε ότι, παρά τη σημαντική μείωση της φτώχειας που επιτεύχθηκε από τις πολιτικές κοινωνικής προστασίας, ο αριθμός των ατόμων που απειλούνται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραμένει πολύ υψηλός.

Σε αυτό το πλαίσιο, αποφασίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας, τον Δεκέμβριο του 2000, η εκπόνηση "Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση" διετούς διάρκειας, από κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε., με στόχο την εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την οικοδόμηση ενός νέου κοινωνικού προφίλ.

Οι ειδικότεροι στόχοι της πολιτικής στο ελληνικό σχέδιο που αφορά στην τριετία 2000-2003 είναι:

- Η ένταξη στην αγορά εργασίας και η βελτίωση του εισοδήματος από την εργασία ή την επιχειρηματικότητα.
- Η διασφάλιση της ισότιμης και ουσιαστικής πρόσβασης στα κρίσιμα κοινωνικά αγαθά και δικαιώματα (υγεία, παιδεία, στέγαση, πληροφόρηση κ.λπ.), με ειδικές τομεακές πολιτικές.

- Η αποτροπή κινδύνων εμπέδωσης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μακροπρόθεσμα.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της στρατηγικής αυτής επισημαίνονται κρίσιμα ζητήματα που οριοθετούν τις ομάδες προτεραιότητας για την ανάληψη των σχετικών δράσεων:

- Η προστασία της τρίτης ηλικίας.
- Δυσλειτουργίες της αγοράς εργασίας (διευκόλυνση στην πρόσβαση σε πόρους των νέων, των γυναικών, των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων και των κοινωνικά αποκλεισμένων).
- Ανισότητα που δημιουργείται από τη γεωγραφική διάσταση.
- Περιοχές που πλήττονται από φυσικές καταστροφές.
- Αποκλεισμός σχετιζόμενος με τη φυσική κατάσταση και την υγεία γενικώς.
- Αποκλεισμός σχετιζόμενος με αναπηρίες.
- Ευπαθείς Ομάδες του πληθυσμού που παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες (τσιγγάνοι, παλιννοστούντες, μετανάστες και πρόσφυγες).
- Οικογένειες με παιδιά.
- Αποτροπή του αναλφαβητισμού, παιλιού και νέου.

B. Συνολική θεώρηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση"

Θεωρώντας ότι η δημιουργία απασχόλησης είναι οριζόντιος στόχος αναπόσπαστα συνδεδεμένος με την αναπτυξιακή δια-

δικασία, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί απαραίτητο να επαναφέρει τη γενική τοποθέτηση που είχε κάνει στην υπ' αριθμ. 36/1999 Γνώμη της "Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006" ως εξής: "Η επίτευξη του στρατηγικού στόχου της αντιμετώπισης της ανεργίας οδηγεί στην επιλογή μίας αναπτυξιακής πολιτικής, στο επίκεντρο της οποίας θα βρίσκεται η δημιουργία διατηρήσιμων θέσεων εργασίας. Η επιδίωξη της πολιτικής αυτής συνεπάγεται αύξηση των (δημοσίων και ιδιωτικών) επενδύσεων και μείωση του πληθωρισμού και των επιτοκίων. Η προσέγγιση του στόχου μείωσης της ανεργίας επιβάλλει, επίσης, τη συστηματική παρακολούθηση της υλοποίησης της πιο πάνω πολιτικής και την ετήσια αξιολόγηση των πραγματικών της αποτελεσμάτων. Η πιο πάνω παρακολούθηση θα βασιστεί και στην αναβάθμιση της ενεργού συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων. Η υλοποίηση της πιο πάνω αναπτυξιακής πολιτικής οφείλει να συνοδεύεται από συγκεκριμένα συμπληρωματικά μέτρα διευθέτησης των ανισορροπιών και ανισοτήτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας".

Η Ο.Κ.Ε. είχε και στο παρελθόν επισημάνει ότι μεγάλο τμήμα των προαναφερόμενων ανισορροπιών οφειλόταν στο ότι μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 1980 οι πολιτικές παρέμβασης, στην αγορά εργασίας, είχαν μάλλον περιθωριακό ρόλο και πάντως αγνοούσαν σχεδόν ολοκληρωτικά τις πολιτικές συσχέτισης της ζήτησης με την προσφορά εργασίας.

Η όξυνση του προβλήματος της ανεργίας, τα διαρθρωτικά προβλήματα της αγοράς εργασίας, αλλά και οι δυνατότητες που προέκυψαν από τις χρηματοδοτήσεις των Κ.Π.Σ., αιφνιδίασαν την ελληνική κοινωνία. Η Ο.Κ.Ε. διαπιστώνει ότι το μέλημα της απορροφητικότητας των κοινοτικών πόρων απέκτησε ιδιαίτερα βαρύνουσα σημασία, χωρίς να συνδεθεί με ανάλογες θεσμικές μεταβολές, επαρκή και σύγχρονο σχεδιασμό και συντονισμό των παρεμβάσεων.

Η Ο.Κ.Ε. επιδοκιμάζει το γεγονός **ότι οι παρεμβάσεις που υιοθετεί το Επιχειρησιακό πρόγραμμα εντάσσονται για πρώτη φορά, με τρόπο σαφή και κατηγορηματικό, στις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης**, αποβλέποντας στην αντιμετώπιση εκείνου του ποσοστού της ανεργίας, που οφείλεται στην αδυναμία κάλυψης σημαντικού αριθμού κενών θέσεων εργασίας (διαρθρωτικών ανέργων) και που σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αντιστοιχεί στο 3-4% του συνολικού ποσοστού ανεργίας.

Επίσης, η Ο.Κ.Ε. κρίνει θετικά ότι καταβάλλεται, στο επίπεδο του προγραμματισμού, μια σοβαρή προσπάθεια αποβολής του συνδρόμου της απορροφητικότητας και επισημαίνει ότι η τελευταία επιχειρείται να συνδυαστεί με σχεδιασμό και αξιολογούμενα οφέλη.

Η Ο.Κ.Ε. επικροτεί τη φιλοσοφία του συγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος, το οποίο προσανατολίζεται στην άμβλυνση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας, και **κρίνει θετικά το ότι εντάσσει (σύμφωνα και με τις κοινοτικές κατευθύνσεις και συστάσεις), σε ένα συνεκτικό και ενιαίο σχέδιο, τους ακόλουθους τρεις στόχους:**

- Ενίσχυση και αναβάθμιση των υπηρεσιών απασχόλησης και υποστήριξης των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας.
- Ενίσχυση και αναβάθμιση του συστήματος πιστοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των φορέων, των προγραμμάτων και του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκονται στην υλοποίηση δράσεων κατάρτισης και απασχόλησης, καθώς και λειτουργική σύνδεση των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Στοχευμένες παρεμβάσεις, ως προς συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες ή και κυρίως ως προς τους οικονομι-

κούς τομείς που εμφανίζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα απασχόλησης (πολιτισμός - περιβάλλον), καθώς και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αντιμετώπισης της ανεργίας (ανίχνευση αναγκών - εξατομικευμένη υποστήριξη - προκατάρτιση - απασχόληση - αυταπασχόληση).

Η Ο.Κ.Ε. εκτιμά ότι εάν οι παραπάνω στόχοι υλοποιηθούν ικανοποιητικά τότε είναι δυνατόν:

- να περιορισθεί σημαντικά η επιδοματική λειτουργία της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και να ενισχυθεί η ενεργή της διάσταση, ως πολιτική ενίσχυσης της απασχόλησης,
- η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση να συμβάλλει ουσιαστικά στη σύνδεση ζήτησης και προσφοράς συγκεκριμένων επαγγελματικών δεξιοτήτων,
- να αναπτυχθεί ένα επαρκές, αποτελεσματικό και ευέλικτο σύστημα απασχόλησης, σε λειτουργική σύνδεση με το σύστημα συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Επιπλέον, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι οι νέες ρυθμίσεις σχετικά με τη διαχείριση του Προγράμματος βοηθούν στην αποτελεσματικότερη απορρόφηση των πόρων και διευκολύνουν την αξιολόγηση, δίνοντας έμφαση στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των παρεμβάσεων και στη συστηματική παρακολούθησή τους.

Η Ο.Κ.Ε. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι όλες σχεδόν οι θέσεις που έχει εκφράσει για το θέμα της κατάρτισης στις Γνώμες της¹¹ έχουν ληφθεί υπόψη από το Ε.Π. στο επίπεδο του σχεδιασμού των μέτρων και για το ότι αρ-

κετές από αυτές εξειδικεύτηκαν στο Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ), ως υλοποίηση του Μέτρου 1.2.

Συγκεκριμένα, η Ο.Κ.Ε. κρίνει ιδιαίτερα θετικά το Σύστημα Διοίκησης του ΕΣΣΕΕΚΑ και τη λειτουργία του στη βάση της τριμερούς και ισότιμης εκπροσώπησης των εκπροσώπων της Πολιτείας, των εργοδοτών και των εργαζομένων. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η συγκρότηση ενός συντονιστικού οργάνου χάραξης εθνικής δημόσιας πολιτικής (Εθνικό Συμβούλιο Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση) και μίας Επιτελικής Επιτροπής αρμόδιας για τη συγκέντρωση και τεκμηρίωση στοιχείων από τη λειτουργία και τη διασύνδεση των επιμέρους συστημάτων του ΕΣΣΕΕΚΑ σε σχέση με την ενίσχυση της απασχόλησης.

Επιπλέον, η Ο.Κ.Ε. επιδοκιμάζει απόλυτα τη λειτουργία 6 επιμέρους Συστημάτων στο πλαίσιο του ΕΣΣΕΕΚΑ, κρίνοντας ότι αποτυπώνουν τις θέσεις της, όπως έχουν καταγραφεί στις σχετικές Γνώμες της και ότι θα καλύψουν το σύνολο των στρατηγικών στόχων του ΕΣΣΕΕΚΑ Τα Συστήματα αυτά είναι τα ακόλουθα:

Σ1. Σύστημα Έρευνας των αναγκών της Αγοράς Εργασίας (με επιτελικό φορέα το νέο φορέα που θα προέλθει από τη συγχώνευση ΕΠΑ-ΕΙΕ).

Σ2. Σύστημα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Σ3. Σύστημα Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (με φορείς υλοποίησης τον Ο.Ε.Ε.Κ./Ι.Ε.Κ., τον Ο.Α.Ε.Δ./Ι.Ε.Κ., το

¹¹ Οι οποίες έχουν εκδοθεί, λαμβάνοντας υπ' όψη τους την 2η Κοινοτική Οδηγία 92/51/ΕΟΚ και την 3η Κοινοτική Οδηγία 99/42/ΕΚ και τις αντίστοιχες προς αυτές Γνώμες της ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε.

Ε.Κ.Α.Β/Ι.Ε.Κ., τη Σ.Τ.Ε. και ιδιωτικούς φορείς και οργανισμούς/Ι.Ε.Κ.

Σ4. Σύστημα Σ.Ε.Κ. (επιτελικός φορέας παραμένει το Υπουργείο Εργασίας με παράλληλη ενεργοποίηση του Ο.Ε.Ε.Κ. και του ΕΚΕΠΙΣ).

Σ5. Σύστημα Πιστοποίησης της Επαγγελματικής Κατάρτισης και των Επαγγελματικών Προσόντων (με δραστηριοποίηση του Ο.Ε.Ε.Κ. και του ΕΚΕΠΙΣ).

Σ6. Σύστημα Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας (Ε.Κ.Ε.Π., ΥΠ.Ε.Π.Θ., Ο.Ε.Ε.Κ., Ο.Α.Ε.Δ.).

Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι ο προσδιορισμός και ο καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων, ανά ειδικότητα και εξειδίκευση και η **πιστοποίηση** των επαγγελματικών προσόντων και ιδιαίτερα των επαγγελματικών δικαιωμάτων θα πρέπει να γίνουν με **συμφωνία των κοινωνικών εταίρων**.

Πέρα πάντως από τις παραπάνω θετικές παρατηρήσεις, η Ο.Κ.Ε. εκφράζει επιφυλάξεις για το αν το Ε.Π. θα καταφέρει να αποδώσει σε ένα περιβάλλον με εγγενείς αδυναμίες. Η ελληνική αγορά εργασίας εμφανίζει χαρακτηριστικές δυσλειτουργίες, έτσι ώστε η όποια προσπάθεια εξυγίανσης και ανάπτυξης της να μην εξαρτάται, μόνο από την απορροφητικότητα των κονδυλίων, αλλά και από την διαρθρωτική, ποιοτική κατανομή τους και κυρίως, από την αξιοποίησή τους στην δημιουργία πολλαπλασιαστικών ωφελημάτων. Η εμπειρία των προηγούμενων Κ.Π.Σ. έχει δείξει ότι αυτό δεν έχει μέχρι σήμερα επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό.

Τρεις παράγοντες, δομικού χαρακτήρα, επέδρασαν καθοριστικά στις δυσλειτουργίες του συστήματος ρύθμισης της αγοράς εργασίας και ειδικότερα του πεδίου

ενίσχυσης της απασχόλησης και αντιμετώπισης της ανεργίας:

α. Η Ελλάδα αντιμετώπισε το πρόβλημα της ανεργίας απέχοντας σημαντικά από τα ευρωπαϊκά επίπεδα της αναγκαίας κρατικής και κοινωνικής υποδομής, όπως αυτά διαμορφώθηκαν διαχρονικά και υπό διαφορετικές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Επιπλέον, η δόμηση μηχανισμών κράτους πρόνοιας στην Ελλάδα, σε πολλές περιπτώσεις παρέμεινε υποτυπώδης, με αντιφατικά αποτελέσματα, ως απόρροια του χαμηλού, διαχρονικά, βαθμού ανάπτυξης των κοινωνικών πολιτικών. Με τους μηχανισμούς αυτούς ενισχύθηκαν, αντί της αναδιανεμητικής λειτουργίας του κράτους, άτυπα δίκτυα (π.χ. οικογενειακά, πελατειακά), ως υποκατάστατα στα ελλείμματα του κοινωνικού κράτους.

β. Οι χρηματοδοτικές ενισχύσεις της Ε.Ε. προκάλεσαν σημαντικές μεταβολές στον τρόπο δράσης πολλών κρατικών (και όχι μόνο) οργανισμών που τυπικά κατατάσσονται στους μηχανισμούς παρέμβασης στην αγορά εργασίας. Η προσαρμοστικότητα αυτή θα μπορούσε να αποβεί αποτελεσματική εάν είχε γίνει προγραμματισμένα με μεσο-μακροπρόθεσμη στόχευση και υπακούοντας σε ποιοτικά κριτήρια και όχι μόνο σε εκείνο της "ταμειακής" αποτελεσματικότητας. Αναπτύχθηκε έτσι έντονα η αντίθεση ανάμεσα στην μεγιστοποίηση βραχυχρόνιων επιδοτήσεων και στην ποιότητα των παρεμβάσεων, με αποτέλεσμα μια σειρά από συνεχείς πειραματισμούς, αμφίβολες προσαρμογές και αντικρουόμενα προγράμματα.

γ. Η γνώση του τρόπου λειτουργίας της αγοράς εργασίας εξακολουθεί να είναι υποτυπώδης. Ειδικότερα, όσον αφορά στους τρόπους λειτουργίας των επί μέρους αγορών εργασίας υπάρχει σημαντικό κενό ερευνητικών προσπαθειών και έλλειψη μεθοδολογίας ανάλυσης.

Οι παραπάνω παράγοντες έχουν δημιουργήσει ένα μάλλον αρνητικό τοπίο για την όποια λειτουργική δράση του Προγράμματος, το οποίο εντείνεται από την μέχρι τώρα προσφερόμενη ποιότητα των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης.

Πιο συγκεκριμένα ο βασικός φορέας υλοποίησης των πολιτικών παρέμβασης στην αγορά εργασίας (σε πολλές περιπτώσεις μοναδικός) είναι ο Ο.Α.Ε.Δ. Αποτελεί κοινή διαπίστωση (όπως άλλωστε έχει επισημάνει και η Ο.Κ.Ε. στην πρόσφατη Γνώμη της για τον Ο.Α.Ε.Δ.¹²), ότι ο Οργανισμός παρουσιάζει μεγάλες υστερήσεις στην προώθηση της απασχόλησης, στη σύζευξη της προσφοράς με τη ζήτηση και στην έλλειψη πολιτικών αντιμετώπισης της μακροχρόνιας ανεργίας.

Οι δυσλειτουργίες του Οργανισμού έχουν ως κύρια αιτία:

- Τις περιορισμένες και ατελείς προσπάθειες εκσυγχρονισμού του, πολύ πριν ενταθούν τα προβλήματα ανεργίας.
- Την αδράνεια που εμφανίζει ο Οργανισμός, αγκυλωμένος σε παλαιότερα γραφειοκρατικά λειτουργικά πρότυπα και συνθήκες.
- Την ανεπαρκή στελέχωση σε σχέση με τις νέες απαιτήσεις αντιμετώπισης της ανεργίας και τον ρόλο των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης.
- Την έλλειψη αναγκαίων πόρων και την αναποτελεσματική χρήση των ήδη διαθέσιμων.

Είναι πάντως γεγονός ότι ο οργανισμός αυτός έχει αποκτήσει μια σημαντική εμπειρία υλοποίησης δράσεων, η αποτίμηση της οποίας παρουσιάζει τις εξής διαπιστώσεις:

- Η εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών παρέμβασης στην αγορά εργασίας προϋποθέτει τη λειτουργία μηχανισμών ικανών να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την έρευνα διάγνωσης αναγκών του εργατικού δυναμικού και των επιχειρήσεων, την δυνατότητα ανάπτυξης δράσεων σε τοπικό επίπεδο, καθώς και τη δυνατότητα συλλογικής και εξατομικευμένης υποστήριξης των ανέργων. Στην πρώτη περίοδο εφαρμογής ενεργητικών παρεμβάσεων, ο Ο.Α.Ε.Δ. δεν διέθετε αυτή τη δυνατότητα, την οποία ανέπτυξε -σε περιορισμένο βαθμό και με αμφίβολα αποτελέσματα- αργότερα.
- Οι συγκεκριμένες πολιτικές προϋποθέτουν, επίσης, ένα αρκετά αναπτυγμένο και επαρκές σύστημα ασφαλιστικής κάλυψης ανέργων, το οποίο, εκτός των άλλων, συντελεί δυναμικά στην διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού συστήματος προσδιορισμού των ομάδων του πληθυσμού που απευθύνεται. Στην Ελλάδα το σύστημα ασφαλιστικής κάλυψης των ανέργων εμφανίζει ιδιαίτερη υστέρηση, τόσο σχετικά με την διάρκεια και το ύψος της επιδότησης, όσο και στην σχέση του με τα διαμορφούμενα επίπεδα ανεργίας. Απέχει πολύ πάντως από το να αποτελέσει βάση προσδιορισμού των ανέργων στους οποίους απευθύνονται οι ενεργητικές πολιτικές.

Εάν δεν ληφθούν σοβαρά υπόψη οι προαναφερόμενες δυσλειτουργίες και διαπιστώσεις, οι ενέργειες που θα επιλεγούν στο πλαίσιο του Ε.Π. κινδυνεύουν να μη δημιουργήσουν τις αναμενόμενες θετικές επιπτώσεις στην αγορά. Εάν, αντίθετα, τα σχεδιαζόμενα μέτρα του Ε.Π. μεταφραστούν σε αντίστοιχης ποιότητας εφαρμογές, θα συμβάλουν αποτελεσματικά στη σύνδεση της κατάρτισης και της απασχόλησης, δεδομένου ότι:

¹² Γνώμη υπ' αριθμ. 55/2001 επί του Σ/Ν "Αναδιάρθρωση του Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις".

- με την ποιοτική αναβάθμιση των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης θα αυξηθεί σημαντικά ο βαθμός διεύθυνσης τους στην αγορά εργασίας, και ειδικότερα στις επιμέρους διαστάσεις της (κλάδους, τομείς, επιχειρήσεις, ειδικές κατηγορίες ανθρώπινου δυναμικού, περιοχές με αυξημένες δυσλειτουργίες της αγοράς κ.λπ),
 - θα αυξηθεί ο βαθμός παρακολούθησης και γνώσης των αλλαγών στην αγορά εργασίας, ιδίως εκείνων που αποτελούν προϊόν διαρθρωτικών πιέσεων,
 - θα υπάρξει σαφής επικέντρωση του συστήματος παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στις ανάγκες των ανέργων και αναβαθμισμένη εξατομικευμένη υποστήριξη,
 - θα λειτουργήσουν αξιόπιστα τα προγράμματα επιδότησης της απασχόλησης, της αυταπασχόλησης και της απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, με αυξημένα κριτήρια και προϋποθέσεις ένταξης των δικαιούχων, οπότε δημιουργούνται σημαντικές προϋποθέσεις συμβολής στις πολιτικές ανταγωνιστικότητας,
 - θα αποτραπεί η απόκλιση από τους στόχους των παρεμβάσεων, μέσα από σαφώς οριοθετημένες ομάδες στόχους,
 - θα καταστεί η κατάρτιση ουσιαστικό μέσο επέμβασης για την ανταγωνιστικότητα του ανθρώπινου δυναμικού, μέσα από την ποιοτική αναβάθμιση του συνόλου των υπηρεσιών και δομών κατάρτισης, σε συνδυασμό με την βελτίωση των συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης,
- Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ως ζήτημα κλειδί την αναδιοργάνωση του Ο.Α.Ε.Δ. για την οποία έχει εκφράσει τις παρατηρήσεις της στην υπ' αριθμ. 55 Γνώμη της επί του σχετικού Νομοσχεδίου.
- Προκειμένου να εξειδικευτούν οι παραπάνω παρατηρήσεις, είναι αναγκαία μια συστηματική, κριτική προσέγγιση των αξόνων του επιχειρησιακού προγράμματος, σε επίπεδο επιμέρους μέτρων.

Δ. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΜΕΤΡΟ

Άξονας Προτεραιότητας 1

Ανάπτυξη και προώθηση ενεργών πολιτικών για την αποφυγή της μακροχρόνιας ανεργίας και την διευκόλυνση της επανένταξης των μακροχρόνια ανέργων

Μέτρα 1.1 και 1.2

Ενίσχυση κτιριακών υποδομών, υπηρεσιών απασχόλησης, παρακολούθησης και υποστήριξης των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας

Ενίσχυση εξοπλισμού, λειτουργίας ή/και των δράσεων των υπηρεσιών απασχόλησης, παρακολούθησης και υποστήριξης των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας

Αφορούν στην ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση των Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης, οι οποίες πρόκειται να αποτελέσουν τους βασικούς μηχανισμούς αποτελεσματικής διεύθυνσης στην αγορά εργασίας για την ενίσχυση της απασχόλησης προσφέροντας αναβαθμισμένες υπηρεσίες προς το άνεργο εργατικό δυναμικό της χώρας.

Επιπλέον, αφορούν στην δημιουργία επιτελικών μηχανισμών για την παρακολούθηση των πολιτικών απασχόλησης και κατάρτισης, όπως την Εθνική Επιτροπή για τη σύνδεση αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, το Συμβούλιο εμπειρογνομόνων πολιτικής απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης και το νέο φορέα που θα προκύψει από τη συγχώνευση Ε.Π.Α. και Ε.Ι.Ε.

Με βάση το σχεδιασμό των συγκεκριμένων μέτρων τα Κέντρα Προώθησης Απα-

σχόλησης (Κ.Π.Α.) εξελίσσονται, ειδικά σε τοπικό επίπεδο, στο βασικό κόμβο ενός δικτύου, στο οποίο συγκεντρώνονται όλες οι δυνατές πληροφορίες που αφορούν στο σύνολο των παραγόντων της αγοράς εργασίας, ταυτόχρονα δε καθίσταται ένας από τους βασικότερους μοχλούς κινητοποίησης των τοπικών παραγωγικών φορέων για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας και την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος απασχόλησης.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου

Οι δυσκολίες που προκύπτουν από την ανάλυση του νέου ρόλου των ΚΠΑ και των στελεχών του εντοπίζονται στα εξής:

- Στην άμεση προσαρμογή και ωρίμανση, που απαιτείται, ώστε τα Κ.Π.Α. να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά αδράνεις, αποκύημα στάσεων και συμπεριφορών του παρελθόντος.
- Στην εκτεταμένη και έγκαιρη συλλογή, παρακολούθηση και επεξεργασία / ανάλυση πλήθους πληροφοριών, για την συνεχή και αποτελεσματική παρακολούθηση των τάσεων και εξελίξεων της αγοράς εργασίας με έμφαση στο τοπικό / περιφερειακό επίπεδο.
- Στην καταξίωση των Κ.Π.Α., ως κεντρικού μηχανισμού αντιμετώπισης της ανεργίας με σύγχρονα και αποτελεσματικά μέσα και μεθόδους και στη διερεύνηση της δυνατότητας να συνεργάζονται και να συντονίζονται με τους πλέον αρμόδιους και κατάλληλους φορείς, από το πλήθος των φορέων που ασχολούνται αποσπασματικά με επιμέρους πτυχές του θέματος της προώθησης της απασχόλησης. Δεν υπάρ-

χει καμία διασύνδεση, αλληλεπίδραση και συνεργασία, ανάμεσα στους φορείς αυτούς και στα μέτρα που διαχειρίζονται.

- Στον εύρυθμο συντονισμό των Κ.Π.Α., την ανάπτυξη τεχνογνωσίας και την ενίσχυση των παρεμβάσεων στα δύσκολα τμήματα της αγοράς εργασίας (τοπικό επίπεδο, περιοχές αυξημένης ανεργίας, ομάδες απειλούμενες από κοινωνικό αποκλεισμό κ.λπ.).
- Στις δυσχέρειες που θα δημιουργήσει η καθυστερημένη ή ανεπαρκής μηχανοργάνωση των Κ.Π.Α.
- Στην άμεση και απότομη φόρτιση του δικτύου των Κ.Π.Α. από χρήστες, με αποτέλεσμα να βρεθεί σε αναντιστοιχία με τις αντικειμενικές και υποκειμενικές δυνατότητες προσφοράς υπηρεσιών (ποσοτικά και ποιοτικά).
- Στην επέκταση των Κ.Π.Α. σε περισσότερες και νέες υπηρεσίες, οι οποίες χρειάζονται ικανό και αποτελεσματικό στελεχιακό δυναμικό, με αναβαθμισμένα τυπικά προσόντα και ουσιαστικές ικανότητες / δεξιότητες, ώστε να μπορούν να χειριστούν σύνθετα προβλήματα ανθρώπινου δυναμικού.
- Στους ρυθμούς προόδου των αλλαγών στον Ο.Α.Ε.Δ., τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των νέων δομών και της διοικητικής αναδιοργάνωσής του, όπως θα αποσαφηνιστούν με την συμβολή των σχετικών μελετών οι οποίες θα θέσουν τις λειτουργικές προδιαγραφές.

Επομένως, η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

- Συγκεκριμένη χρονική δέσμευση για την ολοκλήρωση του εκσυγχρονισμού και της οργάνωσης των Κέντρων Προώθησης Απασχόλησης.
- Συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση

της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των παρεμβάσεων και της αποδοτικότητας των ενεργειών.

- Έγκαιρη εισαγωγή πλήρους συστήματος μηχανοργάνωσης των Κ.Π.Α.
- Ισότιμη τριμερή συμμετοχή στις επιτελικές δομές του Εθνικού Συστήματος Συνδέσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ), καθώς, επίσης, και στις διοικητικές δομές των επιμέρους 6 συστημάτων, από τα οποία απαρτίζεται το ΕΣΣΕΕΚΑ

Μέτρο 1.3

Ενίσχυση και αναβάθμιση παρεμβάσεων και ενεργειών υπέρ των ανέργων για την προσαρμογή των δεξιοτήτων τους στις ανάγκες της αγοράς εργασίας

Περιλαμβάνει παρεμβάσεις κατάρτισης ανέργων για την προσαρμογή των δεξιοτήτων τους στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Διαμορφώνεται ένα αναβαθμισμένο πλαίσιο σύνδεσης των προγραμμάτων κατάρτισης με τις ανάγκες των ιδίων των ανέργων αλλά και της αγοράς, τόσο στο επίπεδο της έρευνας, όσο και σε εκείνο της εξατομικευμένης προσέγγισης των ανέργων, με επίκεντρο τις Δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης. Εκτιμάται, ωστόσο, ότι απέχει από το να προσλάβει χαρακτηριστικά δομημένου συστήματος, δεδομένου ότι οι σχετικές δράσεις είναι στην έναρξη. Το κεντρικό πρόβλημα που εξακολουθεί να υφίσταται και καλείται να αντιμετωπίσει το συγκεκριμένο μέτρο είναι η, σε μεγάλο βαθμό, άγνοια του αντικειμένου, άγνοια δηλαδή του χώρου, ο οποίος πρέπει να προσδιοριστεί διττά, από την πλευρά της ζήτησης και από εκείνη της προσφοράς εργασίας, ώστε μέσω της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, τυπικής και άτυπης, καθώς και άλλων δράσεων (π.χ. STAGE), να επιτευχθεί η σύζευξη.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

- Σαφής, ενιαία και αποτελεσματική γνώση της λειτουργίας των επί μέρους αγορών εργασίας και σωστή και έγκαιρη διάγνωση των αναγκών για την ισόρροπη ανάπτυξη, τόσο του κέντρου όσο και της Περιφέρειας. Ειδικότερα, όσον αφορά στην Περιφέρεια, η οποιαδήποτε προοπτική ανάπτυξης της είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με τη δημιουργία επιχειρήσεων μικρής κλίμακας σε τομείς της νέας οικονομίας, οι οποίοι καλούνται να αντικαταστήσουν τους παραδοσιακούς κλάδους που βρίσκονται σε ύφεση.

Υπάρχει έλλειψη συντονισμού και αξιοποίησης της μικρής έστω ερευνητικής προσπάθειας, που αποσκοπεί στην επιλογή των αντικειμένων των προγραμμάτων. Όμως ακόμα και οι λίγες αυτές έρευνες που πραγματοποιούνται απέχουν συχνά από τον ορθό εντοπισμό των μακροπρόθεσμων αναγκών μίας επιμέρους αγοράς εργασίας, με αποτέλεσμα την νομιμοποίηση διαφορετικών και συχνά "κατά το δοκούν" πρακτικών (βλ. αναντιστοιχία προκήρυξης προγραμμάτων και πραγματικών αναγκών).

- Η αποτελεσματική παρέμβαση των Κ.Π.Α. και η επιτυχής συνεργασία και διασύνδεση με τα Κ.Ε.Κ., τα ΚΕΣΥΥ και τις επιχειρήσεις.
- Ο βαθμός προσέγγισης και συνεχούς υποστήριξης των ανέργων με την μέθοδο της εξατομικευμένης προσέγγισης.
- η συστηματική σύνδεση και η αποτελεσματική επαφή με τους επιλεγέντες τομείς δημιουργίας απασχόλησης (Μεγάλα έργα, Εμπορική ναυτιλία, Τουρισμός).
- Η ποιότητα, ο έλεγχος και η αξιολόγηση του περιεχομένου και των συντελεστών των προγραμμάτων κατάρτισης.
- Η ορθολογική συσχέτιση ανάμεσα σε: μελέτη αναγκών της αγοράς εργασίας, διε-

ρεύνηση επαγγελματικών προφίλ ειδικοτήτων, εκπόνηση προτύπων προγραμμάτων κατάρτισης (οδηγοί σπουδών), επαγγελματικό προσανατολισμό, υλοποίηση κατάρτισης, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση της κατάρτισης, προώθηση των καταρτισθέντων στην αγορά εργασίας και παρακολούθησή τους μετά τη λήξη της κατάρτισης.

- Δημιουργία σχέσεων συνεργασίας και εμπιστοσύνης ανάμεσα στις δημόσιες υπηρεσίες προώθησης της απασχόλησης και τις επιχειρήσεις της περιοχής δραστηριοποίησης του Κ.Π.Α. Για τη διασφάλιση ουσιαστικών σχέσεων μεταξύ των ΚΠΑ και των επιχειρήσεων, σημαντικό (διαμεσολαβητικό) ρόλο πρέπει να διαδραματίσουν οι κοινωνικοί φορείς.
- Η μη ύπαρξη ενός συστήματος σαφούς προσδιορισμού αρμοδιοτήτων μεταξύ των Κ.Π.Α. και των Κ.Ε.Κ., καθώς και η μη σαφής διάκριση ανάμεσα στις έννοιες "προώθηση στην απασχόληση" και "τοποθέτηση στην εργασία" δημιουργεί αμφιβολίες για την επιτυχή σύζευξη κατάρτισης και απασχόλησης.

- Μη ύπαρξη ενός σαφούς συστήματος συνεργασίας των Κ.Ε.Κ. με τα Κ.Π.Α.

Επομένως η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

- Συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων της αγοράς εργασίας με στόχο την αξιολόγηση και αναπροσαρμογή των παρεμβάσεων και πολιτικών όταν αυτό απαιτείται.
- Την ενεργό συμμετοχή των εκπροσώπων των εργαζομένων και εργοδοτών στο σχεδιασμό και στην αξιολόγηση των παρεμβάσεων υπέρ των ανέργων.
- Να καθοριστούν με σαφήνεια οι αρμοδιότητες των Κ.Ε.Κ. και των Κ.Π.Α. Τα μεν Κ.Ε.Κ. να είναι επιφορτισμένα με

την Σ.Ε.Κ., ενώ η τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας να πρέπει να είναι αποκλειστικό έργο των Κ.Π.Α.

- Την αξιολόγηση του έργου των Κ.Ε.Κ. με κριτήριο την εξεύρεση απασχόλησης των καταρτιζομένων από τα Κ.Π.Α., ώστε να επιτυγχάνεται η αποτελεσματική συνεργασία τους.

Μέτρα 1.4 και 1.5

Ενίσχυση και αναβάθμιση των προγραμμάτων προώθησης της απασχόλησης ανέργων

Ανάπτυξη δεξιοτήτων και προώθηση απασχόλησης των ανέργων στους τομείς του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

Επιχειρούν την ενίσχυση και την αναβάθμιση των παρεμβάσεων προώθησης της απασχόλησης.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

Το σημαντικότερο πρόβλημα εδώ εντοπίζεται στην αδυναμία αξιολόγησης, άρα και στην έλλειψη στοιχείων, όσον αφορά την πορεία των επωφελομένων ανέργων και την βιωσιμότητα / σταθερότητα της απασχόλησής τους.

Η στοχευμένη παρέμβαση, που σχεδιάστηκε να λειτουργήσει σε μεγάλο βαθμό προληπτικά (όρια ανεργίας 6 και 12 μηνών) και κατασταλτικά σε συγκεκριμένες ομάδες στόχους, παρότι ορθολογικοποιεί τις προσπάθειες ένταξης στην απασχόληση, προσκρούει στην έλλειψη ενός αποτελεσματικού μηχανισμού παρακολούθησης της αγοράς εργασίας, με έμφαση στην τοπική της διάσταση, εξαρτάται δε άμεσα από τους ρυθμούς και τα επίπεδα ωρίμανσης των Κ.Π.Α.

Η τομεακή εξειδίκευση του μέτρου 5, στο περιβάλλον και τον πολιτισμό κρίνε-

ται θετικά για εφαρμογή πολιτικών επιδότησης Νέων θέσεων Απασχόλησης και Απόκτηση Εργασιακής Εμπειρίας (STAGE), απαιτεί δε τις προϋποθέσεις που ισχύουν και στο μέτρο 1.4, καθώς και την συστηματική συνεργασία Κ.Π.Α., ΥΠ.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. και ΥΠ.ΠΟ.

Επομένως η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

- Την άμεση λειτουργία της νέας δομής που θα προκύψει από τη συγχώνευση του Ε.Π.Α. και Ε.Ι.Ε., η οποία θα συμβάλει στην τροφοδότηση της αγοράς εργασίας, με στοιχεία για την αξιολόγηση και τον σχεδιασμό προγραμμάτων προώθησης απασχόλησης.
- Αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής εμπειρίας, όσον αφορά στην ανάπτυξη των τομέων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Άξονας Προτεραιότητας 2

Προώθηση της ισότητας των ευκαιριών πρόσβασης στην Αγορά Εργασίας για όλους και ιδιαίτερα για εκείνους που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό

Στον άξονα 2 περιλαμβάνονται δράσεις που στο Β΄ Κ.Π.Σ. αποτελούσαν το ανεξάρτητο επιχειρησιακό πρόγραμμα καταπολέμησης του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας.

Η νέα ρύθμιση δίνει την δυνατότητα ευέλικτης αντιμετώπισης των απειλούμενων από κοινωνικό αποκλεισμό ομάδων, προσαρμόζοντας τις δράσεις στις ιδιαίτερες ανάγκες τους και δίνονται ταυτόχρονα την δυνατότητα συμμετοχής στο σύνολο των προγραμμάτων Κατάρτισης - Απασχόλησης.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του άξονα:

- Κομβικό σημείο αποτελεσματικής υλοποίησης αποτελεί πάλι η παρέμβαση

των Κ.Π.Α. σε συνεργασία με τα Κ.Ε.Σ.Υ.Υ. και τα Κ.Ε.Κ., για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών των ωφελούμενων, τις διαδικασίες και μεθόδους υποστήριξης τους και τον βαθμό διαφοροποίησης της υποστήριξης, σε σχέση με άλλες ομάδες ανέργων.

- Οι διαδικασίες mainstreaming, με κυρίαρχο τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Μέτρο 2.1

Περιορίζεται στις υποστηρικτικές και προπαρασκευαστικές ενέργειες, διαχωρίζοντάς τις, ορθώς, από τις υπόλοιπες ενέργειες (κατάρτιση - απασχόληση). Δίνεται έτσι η δυνατότητα διαχωρισμού των αναγκών και του χαρακτήρα υποστήριξης.

Μέτρο 2.2

Αποτελεί συνέχεια παρεμβάσεων του Ο.Α.Ε.Δ., οι οποίες δεν πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, η υλοποίησή τους δε αναμένεται να κυλήσει εύρυθμα στο πλαίσιο του παρόντος Κ.Π.Σ., εφόσον ισχύσουν οι προϋποθέσεις εύρυθμης λειτουργίας των Κ.Π.Α., τη στιγμή μάλιστα που η δράση αυτή είναι σε εξέλιξη.

Μέτρο 2.3

Πρωθεί ολοκληρωμένες παρεμβάσεις υπέρ ειδικών μειονεκτουσών ομάδων και υπέρ ανέργων σε περιοχές ή τομείς υψηλής ανεργίας

Η μέχρι σήμερα εμπειρία εφαρμογής ολοκληρωμένων παρεμβάσεων είχε έντονα στοιχεία "μαζικής" παρέμβασης κάτι που αλλοιώνει τον χαρακτήρα και τη φύση τους ως συνολικές, συνεκτικές και στοχευμένες ενεργές πολιτικές, με φυσικό αποτέλεσμα να εγείρονται σοβαρές αμφιβολίες για την ουσιαστική προσέγγιση συγκεκριμένων ομάδων στόχων.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

Ο κατακερματισμός των παρεμβάσεων και οι επικαλύψεις μέτρων και δράσεων δημιουργούν σε πολλές περιπτώσεις πρόσθετα εμπόδια στο συνεκτικό και ολοκληρωμένο προγραμματισμό, καθώς και στη συνεργασία των διαφορετικών προγραμμάτων. Οι αδυναμίες του κεντρικού σχεδιασμού και της τοπικής εξειδίκευσής του μέσα από ουσιαστικό διάλογο αποτελούν σημαντική δυσλειτουργία.

Μια επιπλέον σημαντική δυσκολία εντοπίζεται στην πιεστική ανάγκη της άμεσης, οικονομικής ανακούφισης του πληθυσμού των ανέργων και του χρόνου που απαιτείται, πριν την εφαρμογή των μέτρων και δράσεων, για ουσιαστικό σχεδιασμό.

Η έως σήμερα εμπειρία εφαρμογής αντίστοιχων προγραμμάτων κατέδειξε ότι η επιτυχία τους εξαρτάται από:

- την διαμόρφωση ενός συνεκτικού πλαισίου δράσης,
- την ουσιαστική και ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων και θεσμών σε τοπικό επίπεδο,
- την ενίσχυση και συστηματοποίηση των συνεργασιών,
- την ύπαρξη ενός ικανού πλαισίου στήριξης σε όλα τα επίπεδα (δομές - μηχανισμοί υποστήριξης),
- τη γνώση των χαρακτηριστικών του τοπικού περιβάλλοντος,
- την ευέλικτη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων κατά την εφαρμογή του προγράμματος και
- την υιοθέτηση επιλογών με μακροχρόνια και σταθερή προοπτική.

Επομένως, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι παραπάνω συνισταμένες η Ο.Κ.Ε. προτείνει να δοθεί έμφαση:

- στη διαμόρφωση και υιοθέτηση κοινής στρατηγικής σε τοπικό επίπεδο,
- στην ύπαρξη κατάλληλου σχεδιασμού με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων,
- στην επαρκή γνώση των αναγκών και των χαρακτηριστικών της τοπικής κοινωνίας,
- στη στοχευόμενη, με βάση σαφή και συγκεκριμένα κριτήρια, παρέμβαση,
- στην αποτελεσματική επιστημονικό-τεχνική στήριξη από έμπειρο και καταρτισμένο στελεχιακό δυναμικό και
- στη συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση.

Άξονας Προτεραιότητας 3

Ενίσχυση δράσεων πιστοποίησης, καθώς και υπηρεσιών δημιουργίας και τυποποίησης προγραμμάτων κατάρτισης.

Μέτρο 3.1

Εντάσσονται όλες οι δράσεις που αφορούν στην πιστοποίηση και η δράση δημιουργίας και τυποποίησης εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης

Με βάση το σχεδιασμό του Μέτρου, διαπιστώνονται προθέσεις εξορθολογισμού του συστήματος πιστοποίησης, καθώς και ουσιαστικής ενίσχυσης και εμβάθυνσής του στα πεδία εκείνα που σαφώς προσδιορίζουν τα ποιοτικά του χαρακτηριστικά (προδιαγραφές προγραμμάτων, προδιαγραφές επί μέρους συστημάτων - αξιολόγηση, παρακολούθηση, προώθηση στην

απασχόληση κ.λπ., πιστοποίηση εκπαιδευτών), καθώς και στην ανάπτυξη μόνιμων δομών συνεχούς παρακολούθησης και αξιολόγησης του συνόλου των προσφερομένων υπηρεσιών κατάρτισης.

Είναι προφανές ότι το σύστημα πιστοποίησης της κατάρτισης εξαρτάται άμεσα, όσον αφορά στις ποιοτικές του παραμέτρους, από την σαφή και εξειδικευμένη γνώση που αποκτάται για την λειτουργία της αγοράς εργασίας, τις ανάγκες του ανθρώπινου παράγοντα και την δυναμική των συστημάτων συνεχούς αξιολόγησης και παρακολούθησης.

Στο πλαίσιο του παρόντος επιχειρησιακού προγράμματος αναπτύσσεται το κατάλληλο λειτουργικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιχειρείται η προσέγγιση, με τρόπο συνεκτικό και αποτελεσματικά διαρθρωμένο, όλων των παραμέτρων και συντελεστών, οι οποίοι αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους και δραστηριοποιούνται πολλαπλώς στα συστήματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και στο Σύστημα Απασχόλησης.

Κρίσιμο σημείο για την επιτυχία του μέτρου:

Η δυσκολία κατανόησης των νέων σχέσεων που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ εκπαιδευτικού και εργασιακού χώρου, με τον επαναπροσδιορισμό η/και την αντικατάσταση των κλασσικών διαχωρισμών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, σε συνδυασμό με την παθολογία συνεργασίας και συντονισμού που χαρακτηρίζει αρκετούς ελληνικούς οργανισμούς, αναπαράγουν αδράνειες που ίσως απενεργοποιήσουν την δυναμική που απορρέει από τον σχεδιασμό των δράσεων του άξονα 3.

Επομένως η Ο.Κ.Ε. προτείνει :

- Την ανάπτυξη εξειδικευμένων εκπαιδευτικών πακέτων συγκεκριμένης μεθοδο-

λογίας και εξειδικευμένων μελετών, τόσο όσον αφορά στην προκατάρτιση, όσο και στην κατάρτιση, με στόχο τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων.

- Τριμερή και ισότιμη συμμετοχή στο ΕΚΕΠΙΣ, όπου οι κοινωνικοί εταίροι υποεκπροσωπούνται.

Άξονας προτεραιότητας 4

Ανάπτυξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας και προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού

Μέτρο 4.1

Αφορά στην ενίσχυση ανέργων για απασχόληση και σύσταση νέων επιχειρήσεων

Ο ρόλος των ΜΜΕ είναι κρίσιμος για την εθνική οικονομία, τόσο για το υψηλό ποσοστό που αντιπροσωπεύουν στην επιχειρηματική κοινότητα, όσο και για το ελαστικό μέγεθός του, την προσαρμοστικότητα τους σε μεταβαλλόμενες συνθήκες και την ικανότητα να επινοούν και να δημιουργούν νέες μορφές παραγωγής και για την συμβολή τους στην απασχόληση. Κατά συνέπεια, η στήριξή τους είναι ζωτικής ανάγκης για την ανάπτυξη της οικονομίας και προς αυτήν την κατεύθυνση στοχεύουν και οι κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας. Η υποστήριξη των ΜΜΕ πρέπει να διέπεται από συνέχεια, συνέπεια και μεθοδολογία που θα επιτρέψουν τη βελτίωση της μειονεκτικής τους θέσης.

Αν και ορισμένες δράσεις του εν λόγω μέτρου είναι καινοτομικές, όπως η δημιουργία επιχειρήσεων που θα επικεντρωθούν στους τομείς του πολιτισμού και του περιβάλλοντος, δε φαίνεται να λύνονται θεσμικά ζητήματα που να ευνοούν τη δημιουργία και λειτουργία τους.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

- Έλλειψη συγκεκριμένων κριτηρίων επιδότησης της ομάδας στόχου, τα οποία όταν υπάρχουν δεν αποτελούν απόρροια μιας χαρτογράφησης της τοπικής αγοράς εργασίας και τα οποία θα εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Το θέμα αυτό παρατηρήθηκε και στην αξιολόγηση του Β' Κ.Π.Σ. Επί πλέον, η επίλυση του προβλήματος φαίνεται ότι θα καθυστερήσει, λόγω της επικείμενης αναδιοργάνωσης του Ο.Α.Ε.Δ. και της πλήρους ανάπτυξης των Κέντρων Προώθησης της Απασχόλησης, ενδέχεται δε να χαθούν πολύτιμοι πόροι κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του μέτρου.
- Δεν υπάρχει σαφής χρονική δέσμευση από την πολιτεία για την Διοικητική απλοποίηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την ίδρυση μιας επιχείρησης, καθώς και ειδικές φορολογικές ρυθμίσεις κρίσιμες για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη μεταβίβαση των ΜΜΕ. Επισημαίνεται ότι η Ο.Κ.Ε. έχει εκφραστεί προς αυτή την κατεύθυνση στις 6 Νοεμβρίου 2000 σε Γνώμη που διατύπωσε για το Σ/Ν **Φορολογικές ελαφρύνσεις, απλουστεύσεις και άλλες διατάξεις**. *“Παράλληλα, η Ο.Κ.Ε. διαπιστώνει την ανάγκη να αναγνωρισθεί από το φορολογικό μας σύστημα η ιδιαίτερη σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ως μοχλού ανάπτυξης και δημιουργίας απασχόλησης, σημασία η οποία κατ' επανάληψη έχει τονισθεί, τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο”*. Στην κατεύθυνση αυτή κινούνται και οι πρόσφατες συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τη χώρα μας.
- Επιπλέον κρίσιμοι παράγοντες για την ανάπτυξη της καινοτομίας αποτελούν οι ταχύτερες επιστημονικές αλλαγές, καθώς και το επαρκώς καταρτισμένο

ανθρώπινο δυναμικό, σημεία στα οποία η χώρα μας υπολείπεται. Δεν παρατηρούνται συνοδευτικές ενέργειες (δημιουργία υποδομών, διακρατικές συνεργασίες κ.α.), τουλάχιστον σχετικά με την εξασφάλιση της καινοτομίας.

- Προς το παρόν δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία, σχετικά με την μέχρι τούδε πορεία των αντιστοίχων χρηματοδοτήσεων από τον Ο.Α.Ε.Δ. κατά το παρελθόν.

Επομένως η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

Δέσμευση από την πλευρά της πολιτείας για άμεση προώθηση διατάξεων που να ρυθμίζουν τη διοικητική απλοποίηση και φορολογική ελάφρυνση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Μέτρο 4.2

Ενίσχυση και υποστήριξη της συμμετοχής των αυτοαπασχολούμενων σε προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους

Οι δράσεις του εν λόγω μέτρου προτίθενται να χρηματοδοτήσουν ενέργειες Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, με στόχο την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, καθώς και την ενίσχυση των παλαιών, των αυτοαπασχολούμενων στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα, ιδιαίτερα των επαγγελματιών και ιδιοκτητών των πολύ μικρών επιχειρήσεων, σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

- Όπως προκύπτει και από τις πρόσφατες συστάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προς τη χώρα μας στο πλαίσιο του ΕΣΔΑ 2001, η χώρα μας υπολείπεται στην δημιουργία ΜΜΕ στον τριτογενή τομέα,

ο οποίος αποτελεί και τη βάση δημιουργίας απασχόλησης, οπότε και θα πρέπει να ενισχυθεί.

- Ο κατακερματισμός των δομών που παρέχουν αγροτική κατάρτιση, καθώς και ο αναχρονιστικός χαρακτήρας των προγραμμάτων αγροτικής κατάρτισης.
- Η έλλειψη καινοτομίας στα προγράμματα κατάρτισης, ιδιαίτερα όσον αφορά στον πρωτογενή τομέα, καθώς και η αδυναμία πρόσβασης σε όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας λόγω δυσκολίας πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες και αντίστασης της ομάδας στόχου.
- Ενόψει της επικείμενης αναδιάρθρωσης του Ο.Α.Ε.Δ. θα υπάρξει καθυστέρηση στον εκσυγχρονισμό της θεματολογίας της εκπαίδευσης που θα απευθύνεται στους αυτοαπασχολούμενους του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.
- Θεωρείται απαραίτητος ο σχεδιασμός προγραμμάτων κατάρτισης σχετικών με την “επιχειρηματική παιδεία”, που θα απευθύνονται στους νέους και τις νέες που ξεκινούν την επαγγελματική τους δραστηριότητα.

Επομένως, η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

- ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα,
- αξιοποίηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας για την ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα και
- δημιουργία υποστηρικτικών μηχανισμών, για την ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα, ο οποίος έχει περιθώρια ανάπτυξης σε καινοτόμα προϊόντα (βιολογικές καλλιέργειες κ.α.).

Μέτρο 4.3

Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε επιχειρήσεις

Το μέτρο πρόκειται να χρηματοδοτήσει ενέργειες με στόχο την αναβάθμιση, τόσο των προσόντων των εργαζομένων σε επιχειρήσεις με έμφαση στην ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στις διαδικασίες παραγωγής και διοίκησης των ΜΜΕ, καθώς και σε προγράμματα κατάρτισης εκσυγχρονισμού όλων των διοικητικών λειτουργιών κάθε επιχείρησης, όσο και την αναβάθμιση και βελτίωση της παρεχόμενης κατάρτισης. Εντάσσονται δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης εργαζομένων σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, όλων των τομέων και κλάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στη μεταποίηση και στον τομέα των υπηρεσιών και δη στον τουριστικό τομέα.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

- Απαιτείται εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της θεματολογίας κατάρτισης που απευθύνεται στις ΜΜΕ. Άλλωστε αυτό απαιτείται από τις προοπτικές εναρμόνισης κάποιων επαγγελματικών ειδικοτήτων στο πλαίσιο της Ε.Ε.
- Οι οικονομικοί πόροι που διατίθενται στην κατάρτιση των εργαζομένων στις ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι αισθητά μικρότεροι από τους αντίστοιχους που θα δαπανηθούν αφενός στην κατάρτιση των αυτοαπασχολουμένων και αφετέρου στην κατάρτιση των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα.
- Δημιουργία ευέλικτων σχημάτων κατάρτισης (θεματολογία, μείωση ωρών εκπαίδευσης κ.α.), που θα επιτρέπουν στους εργαζόμενους να επιλέγουν τα αντικείμενα κατάρτισης, σύμφωνα με τις ανάγκες τους.
- Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης, που να σχετίζονται με την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών.

- Άρση των γραφειοκρατικών και διοικητικών επιβαρύνσεων για την υπαγωγή των ΜΜΕ στα εν λόγω προγράμματα.
- Πρόβλεψη για γεωγραφική αποκέντρωση.

Επομένως η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

- Δημιουργία φορέων ενημέρωσης και εκπαίδευσης επιχειρηματιών και εργαζομένων σε κλαδικό επίπεδο, με στόχο τη διευκόλυνση απόκτησης γνώσης σχετικά με τις τεχνολογικές μεταβολές, τα νέα προϊόντα, τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας και τις δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασιών.
- Την προσαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ειδικές ανάγκες των καινοτόμων και δυναμικών κλάδων της οικονομίας.

Μέτρο 4.4

Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα γενικώς και τους εργαζόμενους στους τομείς πολιτισμού και περιβάλλοντος ειδικότερα

Οι ενέργειες αφορούν στη συνεχή διαδικασία επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού Δημόσιας Διοίκησης, το οποίο καλείται να ανταποκριθεί στο διαρκώς μεταβαλλόμενο εργασιακό περιβάλλον και στα συνεχώς ανανεούμενα καθήκοντά του, όπως προκύπτουν, κυρίως, από τις νέες μεθόδους και αντιλήψεις περί παροχής δημοσίων υπηρεσιών, αλλά και από τη διάχυση και ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής διάστασης των δημοσίων πολιτικών στα ελληνικά δεδομένα.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

- η έλλειψη προηγούμενης εμπειρίας στο θέμα,
- η έλλειψη εξειδικευμένου εκπαιδευτικού προσωπικού, το οποίο καλείται να

διδάξει νέες ιδέες και νέο πνεύμα άσκησης καθηκόντων στους κρίσιμους τομείς της Δημόσιας Διοίκησης και

- η ενδογενής αντίσταση της δημόσιας διοίκησης στα νέα δεδομένα.

Επομένως η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

- οργάνωση και σχεδιασμό των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης βάσει των αναμενόμενων στόχων,
- σύνδεση της κατάρτισης με τις εγνωσμένες ανάγκες των διαφόρων κατηγοριών δημοσίων υπαλλήλων και
- συνεχή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.

Άξονας προτεραιότητας 5

Βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Μέτρο 5.1

Θετικές δράσεις για την ισότητα των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στις ΜΜΕ και στις μεγάλες επιχειρήσεις

Στο παρόν μέτρο πρόκειται να χρηματοδοτηθούν ενέργειες στο πλαίσιο της κοινοτικής στρατηγικής, που συνδυάζει την ενσωμάτωση της διάστασης των φύλων σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με συγκεκριμένες δράσεις υπέρ των γυναικών, όπως εκφράζεται στη συνθήκη του Άμστερνταμ και εντεύθεν.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

- Η ελληνική αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από διστακτικότητα, όσον αφορά στην ανάπτυξη νέων μοντέλων οργάνωσης της εργασίας. Επιπλέον, παρατηρείται ότι το θεσμικό πλαίσιο δεν ευνοεί την ευέλικτη

οργάνωση (πρόσφατος νόμος για την διευθέτηση του χρόνου εργασίας).

- Ενδεχομένως, η σπατάλη πόρων για μελέτες με θέμα τη δημιουργία μοντέλων για την ενσωμάτωση και εφαρμογή πολιτικών ίσων ευκαιριών, στο πλαίσιο της λειτουργίας μιας επιχείρησης, να είναι άσκοπη, με δεδομένο ότι υπάρχουν πολλές εμπειρίες από αρκετά κράτη μέλη, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν.
- Για την επιτυχία της εφαρμογής πολιτικών ίσων ευκαιριών στις επιχειρήσεις θα πρέπει να εξασφαλισθεί η συνεργασία των δύο πλευρών ή και των κοινωνικών εταίρων ανάλογα με την εμβέλεια της δράσης. Η εμπειρία έχει δείξει ότι το mainstreaming δεν εφαρμόζεται, όταν δεν εμπλέκονται στο σχεδιασμό και την εφαρμογή του και οι δύο πλευρές.
- Η ευαισθητοποίηση για την αξία και τα πολλαπλασιαστικά οφέλη που προκύπτουν από το mainstreaming πρέπει να προηγηθεί της προκήρυξης των προγραμμάτων.

Επομένως η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

- Αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής εμπειρίας και των καλών πρακτικών που έχουν αναπτυχθεί σε λοιπά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Συνεργασία των κοινωνικών εταίρων για δράσεις ευαισθητοποίησης σε ζητήματα ισότητας των φύλων και εφαρμογής της ενσωμάτωσης της διάστασης αυτής σε πολιτικές (mainstreaming).

Μέτρο 5. 2

Στήριξη της λειτουργίας και της ποιοτικής αναβάθμισης των μονάδων και υπηρεσιών εξυπηρέτησης παιδιών, ηλικιωμένων και λοιπών πληθυσμιακών ομάδων που χρήζουν ιδιαίτερης φροντίδας

Το μέτρο αυτό θα χρηματοδοτήσει ενέργειες βελτίωσης, ενίσχυσης και επέκτασης υποδομών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, με στόχο την ελάφρυνση των γυναικών από οικογενειακές υποχρεώσεις και την στήριξη της ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

- Ευέλικτο νομοθετικό πλαίσιο που να διασφαλίζει την κατάλληλη στελέχωση των δομών και οικονομική λειτουργία των δομών αυτών.
- Σύνδεση των δομών με τον οικονομικό ιστό, ο οποίος μπορεί να εξασφαλίσει και τη βιωσιμότητά τους και στο μέλλον.
- Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τη χρησιμότητα των δομών.
- Εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των δομών βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, γεγονός που επίσης δίνει την δυνατότητα εξασφάλισης της μελλοντικής τους βιωσιμότητας.

Επομένως η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

Τη δημιουργία δομών, μονάδων και υπηρεσιών εξυπηρέτησης παιδιών, ηλικιωμένων και λοιπών πληθυσμιακών ομάδων, που χρήζουν ιδιαίτερης φροντίδας με κριτήριο τη χρησιμότητα και την εξασφάλιση της βιωσιμότητάς του και όχι την απορροφητικότητα των κονδυλίων.

Μέτρο 5. 3

Θετικές δράσεις για την ισότητα των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στις ΜΜΕ και στις μεγάλες επιχειρήσεις

Το μέτρο αυτό θα χρηματοδοτήσει δράσεις με στόχο την ενδυνάμωση των γυναικών και την εξάλειψη των διακρίσεων μεταξύ των δύο φύλων, στην αγορά εργασίας.

Κρίσιμα σημεία για την επιτυχία του μέτρου:

- Υπάρχει ανάγκη σχεδιασμού νέων ή και καινοτόμων προγραμμάτων κατάρτισης, τα οποία με δεδομένη την παράλληλη αναδιοργάνωση του Ο.Α.Ε.Δ. θα καθυστερήσουν και θα χαθεί πολύτιμος χρόνος. Επιπλέον, πρέπει να δίνεται στις άνεργες γυναίκες η δυνατότητα σχεδιασμού προσωπικού προγράμματος κατάρτισης ανάλογα με τις ανάγκες και τις προσδοκίες της ενδιαφερόμενης.
- Δεν εξασφαλίζεται η πανελλαδική εμβέλεια του μέτρου, με δεδομένη την μη ολοκλήρωση της λειτουργίας των Κέντρων Προώθησης Απασχόλησης.
- Ο στόχος της ολοκληρωμένης παρέμβασης με επί μέρους δράσεις, όπως κατάρτιση, εξειδικευμένη πληροφόρηση, προώθηση στην απασχόληση κ.α., φαίνεται αρκετά φιλόδοξος, με δεδομένο ότι δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες υποδομές και έμπειρα στελέχη.
- Χρειάζεται αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση σχετικών φορέων, στο επίπεδο που θα λειτουργήσουν οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις.

Επομένως η Ο.Κ.Ε. προτείνει:

- Τον σχεδιασμό προγραμμάτων κατάρτισης με στόχο την ενίσχυση της καινοτομίας και της επαγγελματικής κινητικότητας των γυναικών.
- Ανάπτυξη δράσεων για την διάδοση και κατανόηση της χρησιμότητας της διαβίου μάθησης στις γυναίκες.
- Εξασφάλιση της ενεργού συμμετοχής των γυναικών στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των πολιτικών και των μέτρων κατάρτισης και απασχόλησης.

Ε. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Ο.Κ.Ε. πιστεύει ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση" δημιουργεί ένα σημαντικά αναβαθμισμένο περιβάλλον ανάπτυξης των συστημάτων κατάρτισης και απασχόλησης, προσαρμόζοντας τον σχεδιασμό των πολιτικών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού στις σημερινές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Η προσπάθεια αυτή ενισχύεται από τον παράλληλο και συνεκτικό σχεδιασμό ανάπτυξης των απαραίτητων θεσμικών παρεμβάσεων και κατάλληλων μηχανισμών, η αποτελεσματική λειτουργία των οποίων θα εξασφαλίσει, στην πράξη πλέον, την αύξηση του βαθμού διεύθυνσης και παρέμβασης των δύο συστημάτων στις διαρθρωτικές εξελίξεις των αγορών εργασίας.

Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει την έγκαιρη και ποιοτική ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.), των αποτελεσματικών μηχανισμών διερεύνησης των αναγκών της αγοράς εργασίας, την επέκταση και ανάπτυξη του συστήματος πιστοποίησης σε ουσιαστικούς παραμέτρους της κατάρτισης, όπως η εκπαίδευση εκπαιδευτών, τα παιδαγωγικά συστήματα, οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις, τα μοντέλα αξιολόγησης κ.λπ., τον προσδιορισμό των επαγγελματικών προφίλ, την πιστοποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτούν οι εργαζόμενοι.

Η Ο.Κ.Ε. υπογραμμίζει τον καθοριστικό ρόλο που καλούνται να αναλάβουν οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης (Κ.Π.Α.) στην επιτυχή εφαρμογή του προγράμματος και επισημαίνει την σημασία που έχει η ανάπτυξη τους με όρους ποιοτικούς, τόσο σε σχέση με το ανθρώπινο δυναμικό τους, όσο και σε σχέση με τη λειτουργία και τις προσφερόμενες υπηρεσίες.

Επισημαίνεται, ακόμα, η ανάγκη εφαρμογής ενός συστήματος συνεχούς αξιολόγησης, ώστε να υπάρξει η δυνατότητα διορθωτικών παρεμβάσεων, παρακολούθησης της ποιοτικής, κυρίως, διάστασης των δράσεων και ελέγχου του βαθμού επίτευξης των στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος, θέματα για τα οποία προτίθεται να γνωμοδοτήσει και η Ο.Κ.Ε.

Τέλος, η Ο.Κ.Ε. υπογραμμίζει ότι για να είναι αποτελεσματική η αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων θα πρέπει να συνάδει και με αλλαγή αντιλήψεων και νοοτροπίας των συντελεστών του Προγράμματος και των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων υλοποίησης. Προκειμένου να μην υποθηκευτεί το μέλλον της χώρας στη νέα παγκοσμιοποιημένη οικονομία της γνώσης, πρέπει να καταστεί κοινή συνείδηση η ανάγκη για δημιουργία λειτουργικών και βιώσιμων δομών και υποδομών, για ουσιαστική αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και για δημιουργία υψηλά ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.
Καθηγητής **ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΙΝΤΗΣ**

Στην Ολομέλεια της 26^{ης} Νοεμβρίου 2001 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Καθηγητής Ανδρέας Κιντής

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Κυριαζής Δημήτριος
πρώην Πρόεδρος Σ.Ε.Β.

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Μπελαντάκης Ζαχαρίας
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Αβραμίδη Νικολάου
Μέλους Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Μαστρογιάννης Αναστάσιος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Παπαδημητρίου Ιωάννης
Β΄ Αναπλ. Γενικός Γραμματέας
Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

σε αναπλήρωση του
Μότσου Γεωργίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Σκορίνης Νικόλαος
Α΄ Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Τσατήρης Γεώργιος
Νομικός Σύμβουλος
Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

Β΄ ΟΜΑΔΑ

Οικονόμου Χρήστος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Αβραμόπουλου Παναγιώτη
Γ.Σ.Ε.Ε.

Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γκούβερη Ρέα
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μίχας Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Παπασπύρου Σπύρου
Προέδρου Α.Δ.Ε.Δ.Υ

Παυλιδάκης Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.

Σκαρμούτσος Διονύσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γ΄ ΟΜΑΔΑ

Αλεξόπουλος Παναγιώτης
Πρόεδρος Οικονομικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

Γιατράκος Νικόλαος
Αναπληρωτής Δήμαρχος Αθηναίων

Καραγιάννης Δημήτριος
Επρόσωπος ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Πίττας Ιωάννης
Α΄ Αντιπρόεδρος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραμίχα Τζανέτου
Προέδρου Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Κορκοβέλος Ιωάννης
Εκπρόσωπος Δικηγορικού
Συλλόγου Αθηνών

Κουρνιακός Στέλιος
Μέλος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Λίτσος Φώτης
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Ταμίας Δ.Σ. Κέντρου
Προστασίας Καταναλωτών
σε αναπλήρωση του
Λαζαρίδη Χαράλαμπου
Προέδρου Δ.Σ. ΚΕ.Π.Κ.Α

Τσανικλίδης Φώτης
Εκπρόσωπος Γεωτεχνικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος